

İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ ★ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

**MİMARİ TASARIMA YAKLAŞIM VE DİL KULLANIMI KONULARINA
MİMARLIK EĞİTİMİNİN ETKİSİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Ceren ÇELİK

Mimarlık Anabilim Dalı

Mimari Tasarım Programı

MAYIS 2015

İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ ★ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

**MİMARİ TASARIMA YAKLAŞIM VE MİMARİ DİL KULLANIMI
KONULARINA MİMARLIK EĞİTİMİNİN ETKİSİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**Ceren ÇELİK
502131006**

Mimarlık Anabilim Dalı

Mimari Tasarım Programı

Tez Danışmanı: Doç Dr. Hüseyin KAHVECİOĞLU

MAYIS 2015

İTÜ, Fen Bilimleri Enstitüsü'nün 502131006 numaralı Yüksek Lisans Öğrencisi **Ceren ÇELİK**, ilgili yönetmeliklerin belirlediği gerekli tüm şartları yerine getirdikten sonra hazırladığı “**MİMARİ TASARIMA YAKLAŞIM VE MİMARİ DİL KULLANIMI KONULARINA MİMARLIK EĞİTİMİNİN ETKİSİ**” başlıklı tezini aşağıda imzaları olan jüri önünde başarı ile sunmuştur.

Tez Danışmanı :   **Doç. Dr. Hüseyin KAHVECİOĞLU** .....
İstanbul Teknik Üniversitesi

Jüri Üyeleri :   **Doç. Dr. Nurbin PAKER** .....
İstanbul Teknik Üniversitesi

Yrd Doç. Dr. Emre ALTÜRK .....
Bilgi Üniversitesi

Teslim Tarihi :   **4 Mayıs 2015**
Savunma Tarihi :   **25 Mayıs 2015**

ÖNSÖZ

Tez çalışması süresince desteklerini ve sevgilerini hiç esirgemeyen annem Şeyma Çelik ve babam Yılmaz Çelik'e, desteğiyle ve bilgi birikimiyle bana yardımcı olan ve zamanını ayıran değerli danışmanım Doç. Dr. Hüseyin Kahvecioğlu'na, tezin gelişim süresince yorumlarını benimle paylaşan Emre Gökdel'e, bu süreçte beni yalnız bırakmayan Çiğdem Yazıcı ve İpek Palalı'ya ve diğer bütün sevdiklerime çok teşekkür ederim.

Mayıs 2015

Ceren Çelik
İç Mimar

İÇİNDEKİLER

Sayfa

ÖNSÖZ.....	v
İÇİNDEKİLER	vii
KISALTMALAR	ix
ÇİZELGE LİSTESİ.....	xvii
ŞEKİL LİSTESİ.....	xvii
ÖZET.....	xv
SUMMARY	xvii
1. GİRİŞ	1
1.1 Tezin Amacı	1
1.2 Tezin Kurgusu ve Yöntemi	2
2. MİMARLIK EĞİTİMİNİN MİMARİ TASARIMA YAKLAŞIMA ETKİSİ .5	
2.1 Amaç	5
2.2 Mimarının Değerlendirilmesi ve Eğilim	6
2.3 Mimarlık Eğitimi ve Öğrenme Pratiği	9
2.4 Mimarlık Eğitiminin Mimari Değerlendirme ve Yaklaşımına Olan Etkisi.....	12
2.5 Ara Sonuçlar.....	16
3. MİMARLIK EĞİTİMİNİN DİL KULLANIMI ÜZERİNE ETKİSİ	17
3.1 Amaç	17
3.2 Mimarlık Eğitimi ve Kullanılan Dilin Değişimi	17
3.3 Ara Sonuçlar.....	20
4. İNCELEME-ALAN ÇALIŞMASI.....	21
4.1 Çalışma-1	21
4.1.1 Amaç	22
4.1.2 Mimarlık fakültesi öğrencileri özelinde eğilim incelemesi.....	22
4.1.3 Mimarlık fakültesi öğrencileri özelinde dil kullanımının incelemesi	31
4.1.4 Sonuçların değerlendirilmesi	37
4.2 Çalışma-2	40
4.2.1 Amaç	41
4.2.2 İnternet sitelerindeki mimari tartışmalar üzerinden dil kullanımının incelenmesi.....	42
4.2.3 Sonuçların değerlendirilmesi	56
5. SONUÇLAR	61
KAYNAKLAR	65
EKLER.....	71
ÖZGEÇMİŞ.....	75

KISALTMALAR

TDK : Türk Dil Kurumu

ÇİZELGE LİSTESİ

	<u>Sayfa</u>
Çizelge 4.1 : Sonuçlar. (Url-12) (Url-14-24).....	29
Çizelge 4.2 : Sonuçlar (Url-13) (Url-25-35).....	30
Çizelge 4.3 : İnceleme-1 Sonuçlar.....	44
Çizelge 4.4 : İnceleme-2 Sonuçlar.....	46
Çizelge 4.5 : İnceleme-3 Sonuçlar.....	47
Çizelge 4.6 : İnceleme-4 Sonuçlar.....	49
Çizelge 4.7 : İnceleme-5 Sonuçlar.....	50
Çizelge 4.8 : İnceleme-6 Sonuçlar.....	53
Çizelge 4.9 : İnceleme-7 Sonuçlar.....	55

ŞEKİL LİSTESİ

	<u>Sayfa</u>
Şekil 2.1: Bölüm haritalaması	5
Şekil 2.2: Algı Kavramı.....	8
Şekil 2.3: Öğrenme ve ilgili kavramlar (Url-1).	10
Şekil 3.1: Bölüm Haritalaması	17
Şekil 4.1: Tercihler (Url-3, 11).....	24
Şekil 4.2: Seçimler çerçevesinde hazırlanmış kolaj.	25
Şekil 4.3: Başlangıç seviyesi öğrencilerinden en yüksek puanı alan iki yapı, Haydar Aliev Kültür Merkezi (Url-12) ve Piano House (Url-13).....	26
Şekil 4.4: Pompidou Kültür Merkezi.....	28
Şekil 4.5: Kullanılan kelimeler.	32
Şekil 4.6: Başlangıç seviyesi öğrencilerinin çevre ile uyumlu olarak nitelendirdikleri yapılara iki örnek (Url-15, Url-31)	34
Şekil 4.7: Mezuniyet seviyesi öğrencilerinin çevre ile uyumlu olarak nitelendirdikleri yapılara iki örnek. (Url-25, Url-35)	35
Şekil 4.8: Başlangıç seviyesi ve mezuniyet seviyesi öğrencilerinin çevre ile uyumlu olarak nitelendirdikleri yapıların tamamından hazırlanmış kolaj.....	36

MİMARİ TASARIMA YAKLAŞIM VE DİL KULLANIMI KONULARINA MİMARLIK EĞİTİMİNİN ETKİSİ

ÖZET

Mimarlık formasyonu; mesleki bilgilerin oluşmasını sağlamasına ek olarak bireylerde belirli farklılıklar yaratmaktadır. Bir mimari yapıyı değerlendirme, yorumlama sürecinde ve kullanılan dilin değişiminde; mimarlık eğitiminin yadsınamaz bir etkisi gözlemlenebilmektedir.

Birey olarak içerisinde bulunduğumuz yapıyı çevreyi yorumlama ve değerlendirme eğiliminde oluruz. Bir mimari yapıyı deneyimlediğimizde ya da bu deneyimden farklı olmak ile birlikte; temsilleri üzerinden bir mimari yapıyı değerlendirdiğimizde yargılara sahip oluruz. Mimari yapıları ve yapıyı çevresini incelerken ve bir yargıya sahip olurken, edinilen bilgiden bağımsız bir süreç gerçekleşmemektedir. Bu noktada mimarlık eğitiminin etkisi gözlenebilmektedir. Edinilen bilgi çerçevesinde; bu yapıları deneyimlerken ya da temsili üzerinden bir inceleme yaparken bireyin yorumlamasında bir eğilim gözlemlenmektedir. Eğilim olarak belirtilen kavramı, benzer noktalara dikkat eden ve göz önünde bulunduran mimari yapıları başarılı bulma durumu olarak açıklamak doğru olacaktır. Bu yorumlama ve değerlendirmenin ardından varılan yargıda; mimarlık formasyonu alan bireylerin eğilimlerinde benzerlikler görülmektedir. İkonik; şekil kaygısı taşıyan yapılardan ziyade; kavramsal alt yapıya oturan ya da malzeme kullanımı ve çevre ile uyum açısından dikkat çeken ya da mimarlık tarihi açısından önemli bir yerde olan tasarımlara yönelmektedirler. Bir yapının temsili üzerinden yapılan bir tercihte dahi; bu yönde bir eğilim göstermektedirler. Temsil üzerinden yapılan bu okumada; mimarlık eğitimi almış bireyler; edinilmiş bilgi birikimi ile yapıyı içinde bulunduğu bağlam çerçevesinde inceleyebilmekte ve yorumlayabilmektedir. Fakat bu eğilim tasarım anlayışında aynılaşmaya itmemektedir. Eğilimin oluşturduğu çerçeve içerisinde tasarımlar yapılırken; farklı alternatif çözümler aranmaktadır.

Eğitimin oluşturduğu bir diğer önemli etki de kullanılan dil üzerine olmaktadır. Her alandaki eğitimin ardından belirli terminolojik kelimeler öğrenilmekte ve kullanılmaktadır. Mimarlık eğitiminde bu durum biraz daha farklılaşmış bir hal almaktadır. Terminolojik bilgiye ek olarak terminoloji dışında kullanılan kelimelerde ve bu kelimelerin bağlamında değişimler oluşmaktadır. Mimarlık eğitimi bir mesleki jargon oluşturmaktadır. Bu terminolojik kelimelere ek olarak; mekânsal tanımlamalarda ve değerlendirmelerde de gözlenebilmektedir. Bir başka deyişle teknik bilgiler doğrultusunda edilen bilgilere ek olarak; bunun dışında kullanılan kelimelerde de farklılaşma gözlemlenebilmektedir. Bir mimari yapıyı değerlendirirken seçilen kelimeler; yaklaşım ve eğilimi de belirlemektedir. Bu değerlendirmede kullanılan kelimeler ve bireylerin mimariye yaklaşımlarını ve öncelikleri hakkında da bilgi sahibi olunmasını sağlamaktadır.

Mimari yapılara olan yaklaşım ve dil üzerine olan bu etkilerin incelenmesi adına tez kapsamında iki adet alan çalışması yapılmıştır. Çalışma-1 kapsamında; İstanbul Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi öğrencileri özelinde bir alan çalışması

yapılmıştır. Çalışmanın amacı öğrencilerin mimari hangi yapıları tercih ettiklerine dair gösterdikleri eğilim farklılıkları ve dil kullanımındaki değişimlerin gözlemlenmesidir. Başlangıç seviyesindeki mimarlık fakültesi öğrencileri ve mezuniyet seviyesindeki mimarlık fakültesi öğrencilerini kapsamaktadır. Çalışmanın ardından eğitimin yaklaşım ve dil üzerine olan etkisi gözlemlenmiştir. Başlangıç seviyesi öğrencilerin gösterdikleri eğilim, mezuniyet seviyesindeki öğrencilerinkinden farklı olmuştur. Belirli yapılarda gözlemlenebilecek yoğun bir eğilim farkı oluşmuştur. Başlangıç seviyesindeki öğrencilerin öncelikleri ile mezuniyet seviyesindeki öğrencilerin değerlendirmelerindeki önceliklerin birbirinden farklı olduğu gözlemlenmiştir. Bu çalışma kapsamında dil kullanımındaki değişim de gözlemlenebilmektedir. Başlangıç seviyesi ve mezuniyet seviyesi öğrencileri arasında kullanılan kelimelerde farklılaşmalar oluşmuştur. Bu çalışma kapsamında kullanılan kelimelerin farklılaşmasına ek olarak, benzer kelimelerin kullanımında da, kullanılan kelimenin bağlamının değiştiği gözlemlenmiştir. Eğitimin etkisi ile kelimelerin kullanım şekli ve o kelimenin ifade edilışinde anlatılmak istenenlerde değişmektedir. Çalışma-2 olarak adlandırılan çalışma ise sosyal platformlar üzerinden yapılan incelemeleri kapsamaktadır. Güncel mimari tartışmaların yapıldığı siteler üzerinden bir çalışma yapılmış ve kullanılan dildeki değişimler gözlemlenmiştir. Çalışma kapsamında internet siteleri belirlenmiş; bunlar üzerinden karşılaştırmalar yapılmıştır. Mimarların sıklıkla kullandığı siteler ile çoğunluğu mimar olmayan insanların; şehir ve binalar üzerine yorumlarını aktardığı siteler bu kapsamda incelenmiştir. Altı adet internet sitesinden birbiri ile benzer konu ve aynı bina üzerine olan tartışmalar üzerinden yedi adet inceleme yapılmış sonuçlar değerlendirilmiştir.

THE EFFECTS OF ARCHITECTURAL EDUCATION ON DESIGN APPROACH AND LANGUAGE

SUMMARY

Architectural formation helps building a foundation regarding the professional aspects of architecture; yet it also has an effect of creating certain differences on individuals. The changes that architectural education influences can be clearly seen, affecting the process of evaluation and interpretation of an architectural work, and the language that is used.

As individuals, we have a tendency to interpret and evaluate the built environment we live in. We form our own judgements, either through experiencing the architectural work itself, or on a different account, by evaluating through certain representations of it. The process of analyzing and forming judgements during the examination of the architectural works and built environment, should not be considered without the possessed knowledge. The effect of architectural education can be herein observed. Instead of making remarks and evaluations that are solely based on the form of the building, the student adopts a certain tendency while experiencing an architectural work or examining it through certain representations of it, by means of previously acquired knowledge. The judgements that are formed after this process of interpretation and evaluation, show similarities in the group of individuals that have been educated within the framework that architectural formation provides. The individual, instead of preferring buildings that show concerns of form and shape, and that are iconic, tends to gravitate to designs that demonstrate certain features such as; being designed based on a certain theoretical foundation; attracting attention in terms of used materials and accordance with the built environment; being considered as an important part of the architectural history.

Even the preferences made through representations of a building, still tend to be based upon these features, rather than the ones that show concern for form and shape. Over the process of analyzation through representations; individuals who received architectural education, can be seen examining and interpreting the architectural works with respect to the context of the built environment. However, this tendency does not necessarily reduce the variety of different aspects in terms of the understanding of design of individuals. While the design process is being lead through the framework that is created by this tendency, individuals still strive for different alternatives and solutions in the process.

Another effect that is formed by the education is on the use of language. In every profession specific words and terminology are being used by the ones who recieve

the education and also architectural education forms a certain kind of jargon of its own. But what sets architectural education apart from the other education programmes is that; in addition to certain terminological words and phrases, this can also be observed in spatial descriptions and evaluations. In other words, apart from the knowledge that is related to the technical aspects; the change in wording that is preferred can also be observed in different aspects. The choice of words, while making remarks on an architectural work, designate the approach and the tendency. These words, inform us on the approach and the primary concerns in architectural design that this individual possesses. Moreover, depending on the context in which the word is used, its meaning may show difference.

In the first part of this thesis; the approach and methods of thesis were explained. The second part consists of the examination of the effects of architectural education on tendency. Due to this approach; the frame of tendency and architectural evaluation is explained in depth. Because this is a process; understanding this process may also help to understand this tendency. Moreover; architectural education and learning practices were examined in the frame work of this thesis. Architectural education has similarities with other disciplines but also it has its differences. Due to the studio processes it takes architectural education in to whole new level of education. Also because of these differences; it causes different effects on students. Understanding the structure of architectural education is very significant. In the third part of this thesis; the change in language due to architectural education was explained. The change in wording, and the effect of architectural education on it, was examined.

In the fourth part ; in order to examine the relationship between this tendency and the use of language, two field studies were done within the scope of this thesis. As part of Field Study-1, students who are currently studying in İstanbul Technical University - Department of Architecture were chosen to be participants. The aim of this study is to observe the changes in the tendencies and use of language of these students. The participants consist of the students who are at the first term of the first year studies, and the last term of the last year studies, of the curriculum. The effects of education on the tendencies and use of language were observed after the study. The tendencies of the first year students differed from the ones of the last year students. The change in the use of language can also be observed. The choice of words were different between the first year and last year students. Moreover the context of the words are also different in some situations although these are the same words. The definition of the words change by the education.

Field Study-2, consists of an examination over the social platforms. An examination the use of language was done through the websites which feature discussions about the current architectural issues. Certain websites were selected, within the scope of the study, then comparisons were made through them; the websites which are visited by architects frequently, and the ones which are visited by people who mostly are not architects. Then, the comments of these people, regarding the cities and buildings, were examined in this context. Six websites were picked in the framework of this

study. Seven similar discussion topics were picked from the websites and were observed. The topics of the discussions were insignificant in the frame of this study. The main idea of the selection in here was; the data that derived from the discussion. After examination of the use of language, the differences were observed. The words aside from the terminology, were also different.

In the final part of this thesis; the results of these studies and the frame work of this thesis were explained. The two field studies which are done for examining the relationship between this tendency and the use of language, were resulted as expected. Part of the results were unexpected yet they are also related and assistive with the approach of the studies. The results were discussed.

1. GİRİŞ

1.1 Tezin Amacı

Tezin amacı mimarlık eğitimi özelinde mimari tasarıma yaklaşım, değerlendirme, yorumlama ve dil kullanımındaki değişimlerin incelenmesi, eğitimin bu kavramlar üzerine etkisinin sorgulanmasıdır. Bu amaca bağlı olarak; algı kavramı, bilişsel süreçler ve edinilen bilginin bu süreçlere etkisinden bahsedilecektir. Tez kapsamında mimari algı ve algılayış olarak bahsedilen terimler, anlık algılayıştan ziyade mimarinin kişiler tarafından algılanışı ve zihinlerinde oluşturduğu imaj ve eğilimdir. Bu sebeple algı ve biliş kavramlarının kapsamı açıklanacaktır. Çalışmanın ortaya çıkışında bireysel deneyimlerin ve çevreden gözlemlenen değişimlerin büyük bir etkisi olmuştur.

Edinilen bilgi, çevresel faktörlerin de etkisi ile mimarlık eğitimi süreci boyunca kişilerde bir bakış açısı oluşturmakta ve bu bakış açısının etkileri olmaktadır. Mimari bir yapıyı değerlendirirken veya tartışırken birey bu bilgi birikiminden bağımsız olarak düşünmemektedir. Bireylerde bilgi birikiminin etkisi ile bir eğilim oluşmaktadır. Tez kapsamında eğilim olarak bahsedilen kavram; belirli tasarımlara gösterilen yakınlık ve o tasarımları başarılı bulma durumu olarak tanımlanabilmektedir. Bu eğilimin ne yönde olduğu ve başlangıç ve mezuniyet seviyesi öğrencilerinin eğilimlerindeki farklılık incelenmek istenen ana konulardan birincisidir. Eğitim sürecinin bir diğer etkisi de yorumlama ve dil üzerinde olmaktadır. Tez kapsamında ‘mimari dil’ ile kast edilenin; mimari düşünce ve görüşlerin aktarılmasında kullanılan ‘sözel ifade’ olduğunu belirtmek doğru olacaktır. İkinci olarak tez kapsamında incelenmek istenen konuda bu kullanılan sözel dildeki değişimlerdir. Bahsedilen iki konunun daha net olarak anlaşılabilmesi adına eğitimin oluşturduğu bilgi birikiminin yapısını anlamak önemlidir. Bilgi birikiminin ne şekilde olduğunun anlaşılmasının ardından, bilgi birikiminin oluşum sürecinde, mimarlık eğitiminin etkisi sorgulanacaktır. Mimarlık eğitimi ve öğrenme pratikleri çalışmalara altlık oluşturması amacı ile incelenecektir. Mimarlık eğitiminin

strüktürel yapısından ziyade; öğrenme pratiği ve tasarım eğitimi üzerinden ilerleyen bir araştırma gerçekleştirilecektir. Mimari değerlendirme ve eğilim kavramları; ayrıntılı olarak açıklanacaktır. Mimariyi değerlendirmenin ve yorumlamanın süreçleri; mimarlık eğitiminin bu sürece etkisi araştırılacaktır. Bu çalışmanın ardından değerlendirme ve yorumlamanın sonucu olarak oluşan eğilime; mimarlık eğitiminin etkisini sorgulamak üzere bir alan çalışması yapılmıştır. Bu alan çalışmasının sonuçları değerlendirilecektir. Tezin bir diğer odak noktası ise; mimarlık eğitiminin dil kullanımına olan etkisidir. Mimarlık eğitiminin kullanılan dili; dolayısı ile bakış açısı ve yaklaşımı değiştirdiği konusu bu noktada önemlidir. Eğitimin kullanılan dilde ve dolayısıyla tartışılan çerçevede yaptığı değişimler incelenecektir. Dil kullanımındaki değişimlerin saptanması için iki adet alan çalışması yapılmıştır. Bu çalışmaların sonuçları değerlendirilecektir. Tez kapsamında bahsedilen değişimlerin gözlemlenmesi amaçlanmıştır.

1.2 Tezin Kurgusu ve Yöntemi

Tez beş bölümden oluşmaktadır. İlk bölüm tezin giriş bölümü olup tezin amacı kurgusu ve yönteminden bahsetmektedir. İkinci bölümde mimarlık eğitiminin mimari tasarıma yaklaşıma olan etkisi incelenecektir. Bu incelemenin altlığını oluşturması amacı ile mimarlık eğitimi ve öğrenme pratikleri araştırılacaktır. Algı ve biliş kavramları, bu kapsamda incelenecek ve eğitimin etkisi sorgulanacaktır. Tezin üçüncü bölümünde mimarlık eğitiminin dil kullanımı üzerine olan etkisi incelenecektir. Bu incelemenin ardından dil kullanımındaki değişimlerin değerlendirme ve yorumlamaya olan etkisi incelenecektir. Tezin dördüncü başlığı ise ikinci ve üçüncü bölümde bahsedilen etkilerin gözlemlenebilmesi için yapılan iki adet alan çalışmasından oluşmaktadır. Tezin strüktürünün bu şekilde oluşturulma sebebi yapılan çalışmalara bir önceki bölümlerde bir bilgi altlığı oluşturarak çıkan sonuçların daha makul bir şekilde irdelenmesini sağlamaktır. Çalışma-1 olarak adlandırılan bölümde; mimarlık eğitiminin yaklaşıma, mimariyi değerlendirme ve dil kullanımına olan etkisinin gözlemlenmesi amacı ile İstanbul Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi öğrencilerini kapsayan bir çalışma yapılmıştır. Çalışma; başlangıç seviyesi ve mezuniyet seviyesi mimarlık fakültesi öğrencilerini kapsamaktadır. Çalışmanın ana amacı tez kapsamında bahsedilen yaklaşım, değerlendirme, eğilim ve sözel dil kullanımındaki farklılıkları mimarlık fakültesi

öğrencileri özelinde incelemektir. Çalışmanın ardından sonuçlar değerlendirilecektir. Çalışma-2 olarak adlandırılan bölümde sözel dil kullanımındaki farklılıkları detaylı ve kapsamlı incelemek amacı ile ikinci bir çalışma yapılmıştır.

Güncel mimari tartışmaların yapıldığı internet siteleri üzerinden bir dil çözümlemesi yapılacaktır. Araştırma kapsamında belirlenen siteler üzerinden karşılaştırmalar yapılacaktır. Tezin beşinci ve son bölümünde tez kapsamında çıkan sonuçlar değerlendirilecek ve tartışılacaktır.

2. MİMARLIK EĞİTİMİNİN MİMARİ TASARIMA YAKLAŞIMA ETKİSİ

2.1 Amaç

Tezin bu bölümünün amacı mimarlık eğitiminin mimari tasarıma yaklaşıma, değerlendirme ve yargılama üzerine olan etkisini incelemektir. Bu kavramlar çerçevesinde algı kavramının kapsamı anlatılacak ve bilginin etkisi ile bireyin; mimari yapıları ve yapıları çevresini incelerken ve bir yargıya sahip olurken; algılayışında oluşan farklılıklar incelenecektir. Bahsedilecek olan algının mimarlık eğitimi ve bilgi ile nasıl değiştiği; bunun bireyin mimari yapılara yaklaşıma ve eğilimine olan etkisinin ne olduğu cevaplanmak istenen sorudur. Mimari düşüncenin eğitimin etkisi ile değişimini anlayabilmek için, mimarlık ve tasarım eğitimlerinin öğrenme pratiği üzerinden bir incelemesi yapılacaktır. Bu noktada eğitimin strüktürel yapısından ziyade; ileriki aşamalara yardımcı olması ve algılayıştaki değişimlerin makul bir çerçevede değerlendirilmesi amacı ile bireyin bilgi edinme ve öğrenme süreçleri odak noktası olacaktır. Bu noktada algı kavramının tanımı ve kapsamı oldukça önemli bir yer tutmaktadır. Algılayış, algı, biliş ve bilgi kavramlarının birbiri ile ilişkisi çalışma kapsamında incelenecektir.

Şekil 2.1: Bölüm haritalaması.

2.2 Mimarinin Değerlendirilmesi ve Eğilim

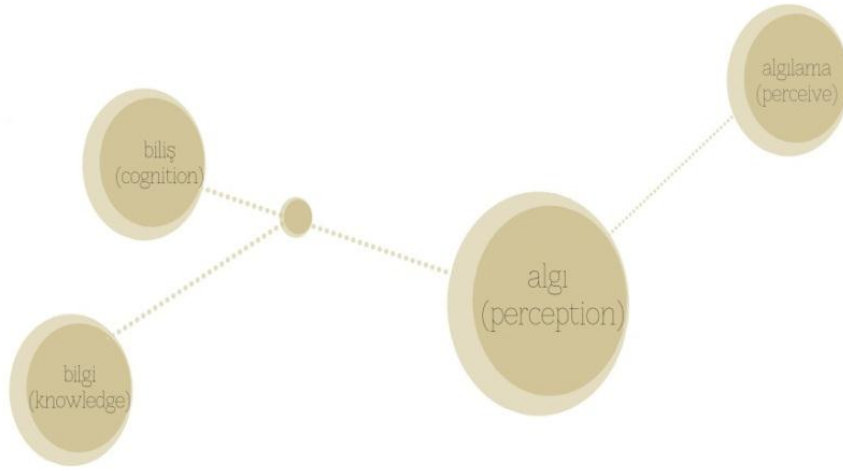
Birey olarak içinde bulunduğumuz yapıyı çevreyi; yorumlama ve değerlendirme arzusunda oluruz. Bir mimari yapıyı gördüğümüzde, deneyimlediğimizde ya da belirli temsiller üzerinden bu yapıyı incelediğimizde zihnimize bir yargı oluşur. Bu yorumlama ve yargıya varma durumu; bireyin algılayışı ve algısı ile doğrudan ilgilidir. Bu noktada; algı ve algılayış kavramlarından tez kapsamında anlatılmak istenene değinilmelidir. Tez kapsamında bahsedilen "mimari yargı" daha çok "görsel algı" üzerinden edinilen yargıdır. Fakat bu noktada mimarlığın değerlendirilmesinde tek yargının görsel algı olduğu anlaşılmamalıdır. İndirgenmiş bir yaklaşımla görsel algı üzerinden mimari; form bazlı değerlendirilmemektedir. Aksine tezde şekilci bir yaklaşımın mimarlık bilgi birikimiyle değiştiği savunulmaktadır. Bu noktada asıl araştırılmak istenen oluşan yaklaşımın; görsel algı ile algılanmasına bilginin etkisiyle yeni bir anlam yüklenmesiyle değişmesidir. Kişi sadece gördüğünü algılamamakta; ona bilgi birikimi dâhilinde deneyimlerinin etkisini aktarmaktadır. Mimariyi değerlendirme ve yorumlamada deneyim ve bilginin etkisi bu noktada önemli bir yerdedir. Mimarlık eğitimi algıda değişimler oluşturmaktadır (Gencosmanoğlu ve Nezor, 2010). Bu durum temsiller üzerinden yapılan değerlendirmeler için de geçerli bir noktadadır. Mimarlık bilgi birikimine sahip bir birey bir yapının temsilini incelediğinde onun sadece görsel imajını değerlendirmemekte; bulunduğu bağlam çerçevesinde incelemektedir. Bir başka deyişle yapının cephesi değerlendirilen girdilerden sadece biridir (Rasmussen, 2009). Bir yapının görsel olarak algılanması veya belirli bir temsil üzerinden görsel olarak algılanması ve bu sürecin ardından oluşan belirli tasarımları başarılı bulmaya olan meyil ve tercih etme durumu yani eğilim araştırılmak istenen konudur.

Algı kavramı; mimariyi algılama yorumlama ve değerlendirme aşamasında oldukça önemli bir yerdedir. Mimarlık kapsamında karşımıza çıkan süreçlerin ve olguları değerlendirdiğimizde algı oldukça temel bir nokta olarak karşımıza çıkmaktadır (Kahvecioğlu, 1998). Algı ve algı üzerine yapılan araştırmalar literatürde oldukça geniş bir yer tutmaktadır; her birine değinilmesi mümkün olmadığından ve gerekli görülmediğinden tez kapsamında benimsenen yaklaşıma paralel yaklaşımlardan bahsedilecektir. Algı kavramını daha iyi anlayabilmek için ilk olarak kelime anlamına değinilmelidir. TDK 'ya göre algı kavramının anlamı; bir şeye dikkati yöneltmek o şeyin bilincine varma, idrak olarak açıklanmaktadır (Algı, t.y.).

İngilizce karşılığı olan ‘perception’ Oxford sözlüğüne göre; nörofiziksel bir süreç; hafızayı kapsayan ve bir organizma tarafından çevresinin farkında olarak onu yorumlaması olarak tanımlanır (Perception, t.y). Bu tanımlar algı kavramının tez kapsamındaki çerçevesini belirlemektedir. Bu tanımdan da anlaşıldığı gibi hafıza yani bir diğer deyiş ile bilgi birikimi ve algının oldukça kuvvetli bir bağı vardır. Bu sebeple algı kavramının ilişkili olduğu kavramlar incelendiğinde karşımıza biliş ve bilgi kavramları çıkmaktadır. Biliş kavramının mimariyi yorumlama ve değerlendirme noktasındaki önemi burada karşımıza çıkmaktadır. Biliş (cognition); latin kelime kökü olan bilmeye öğrenmeye çalışma; hem bilmeyi hem de anlamayı ve aynı zamanda da sonuç ürününü kapsamaktadır (Rapoport, 1977). Yani bir mimari yapıyı deneyimlediğimizde ya da değerlendirdiğimizde hem bilmeye hem de anlamaya çalışmaktayız. Bu da bireyleri belirli bir yargıya yönlendirmektedir. Bu bir süreç olarak düşünülmelidir. Algılama, bilişim ve değerlendirme süreçlerinin oluşturduğu dizi içinde bir süreklilik vardır ve alanları birbirleri ile kesişmektedir; bir başka ifade ile keskin sınırlarla ayrılmamaktadır (Rapoport, 1977). Tez kapsamında bahsedilen algı ve algılayış, mimari düşünme gibi kavramlarda bilgi ve biliş kavramları ile olan ilişkilerinden bağımsız olarak düşünülmemelidir. Bu bilişsel bir süreçtir ve algı kavramını da içinde barındırır. Arnheim’in görsel algı kitabında bahsettiği bilişsel sözcüğü tanımı bu noktada oldukça açıklayıcı olmaktadır;

“Bilişsel (*cognitive*) sözcüğü ile, enformasyonun alınması, toplanması, depolanması ve işlenmesi sırasında gerçekleşen bütün zihinsel işlemleri anlatmak istiyorum: Duyusal algı, bellek, düşünme ve öğrenme. Terimin bu biçimde kullanılması, pek çok psikoloğun alışık olduğu ve duyuların etkinliğini bilme yetesinin dışında tutan kullanım ile çelişmektedir. - benim gidermeye çalıştığım ayrım da bu. Bu yüzden bilişsel (*cognitive*) ve bilme yetisi (*cognition*) terimlerinin anlamını algıyı da içerecek şekilde genişletmek zorundayım.” (Arnheim, 2012)

Algı kavramının süre gelen anlamının dışında; bu bilişsel süreçler ve bilgi ile olan ilişkisi çerçevesinde değerlendirilmesi gerekmektedir. Ve bunun ardından gelen yorumlama ve bir yargıya varma; eğilim olarak tanımlanan kavramları da bu çerçevede değerlendirilmeyiz. ‘RL Atkinson’a göre algı; çevredeki uyaran örüntülerinin organizasyonu ve yorumlama sürecidir’ (Kahvecioğlu, 1998). Bu noktadaki algı düşünme ve yorumlama eyleminden bağımsız gerçekleşmemektedir. ‘Görsel algı; görsel düşünme aynı şeydir’ (Arnheim, 2012).

Şekil 2.2: Algı Kavramı.

Algı kavramının bizi getirdiği yorumlama kavramından bu noktada bahsetmekte yarar vardır. Yapılı bir çevre içine giren insanın yorumlama ve yargıya varma eğilimi; sadece mimarlık açısından değil yaşamın her alanında gerçekleşmektedir. TDK' ya göre sözcük anlamı; Bir olaya, bir duruma bir anlam vermek, tabir etmektir (Yorumlama t.y.). Bu noktada sözcük anlamındaki anlam verme noktası oldukça önemlidir. Anlam verme olarak adlandırılan kısmı mimari algılayışta; bir yargıya varma yorum ve eğilim oluşturma olarak görebiliriz. Bu yorumlama süreci; bireyin yapıyı algılayışı olarak tanımlayabiliriz. Bu süreç bireyin mimari yapıyı görmesi ile başlayan bir süreçtir. Temsili üzerinden yapılan yorumlama, deneyimden farklı olmak ile birlikte benzer bir süreç izlemektedir. Görme ile bağlantılı olarak birbirinden ayrılmadan düşünme kavramı devreye girer. Bu süreç geçmiş bilgilerden bağımsız olarak gerçekleşmediğini söyleyebiliriz. Bu noktada değerlendirilen mimarlığın aslen aynı olduğunu fakat zihinlerde farklı bir şekil aldığını söylemek mümkün olacaktır. Gören kişi ve nesne arasındaki bu etkileşimli ve kişinin bilgisi ile değişen durumu Rolla May (2008) şu şekilde açıklar; 'Biçim tartışmamız başka bir şeyi ortaya çıkarıyor- gördüğünüz nesne hem sizin öznelliğiniz, hem de dış gerçekliğin bir ürünüdür. Biçim benim beynim (ki öznel ve bendedir) ve benim dışımda olarak gördüğüm nesne (ki nesneldir) arasındaki diyalektik bir ilişkiden doğup gelmiştir.'

Bu durum belirli bir yaklaşım ve eğilim oluşturmaktadır. Yaklaşım ve eğilim olarak tanımlanan kavramlar; bireyin bir tasarım anlayışına sahip olup; o doğrultuda bir yargıya varması olarak tanımlanır. Geçmişte edinilmiş deneyim ve bilgiler doğrudan bu durumun şekillenmesinde etkili olur. ‘Düşündüklerimiz (...) görüşümüzü etkilemektedir’. (Berger,2009) Edinilmiş bilgi ve deneyimler bilinçli ya da bilinçsiz olarak hatırlanarak bu sürece etki ederler. Bilişsel yapıların içine kodlanmış tasarım bilgileri hatırlama sürecini kolaylaştırır (Eastman, 2001). Sürece bilginin etkisi ile şekillenmesi kısmı ile ilgili açıklamalara bir sonraki bölümde yer verilecektir.

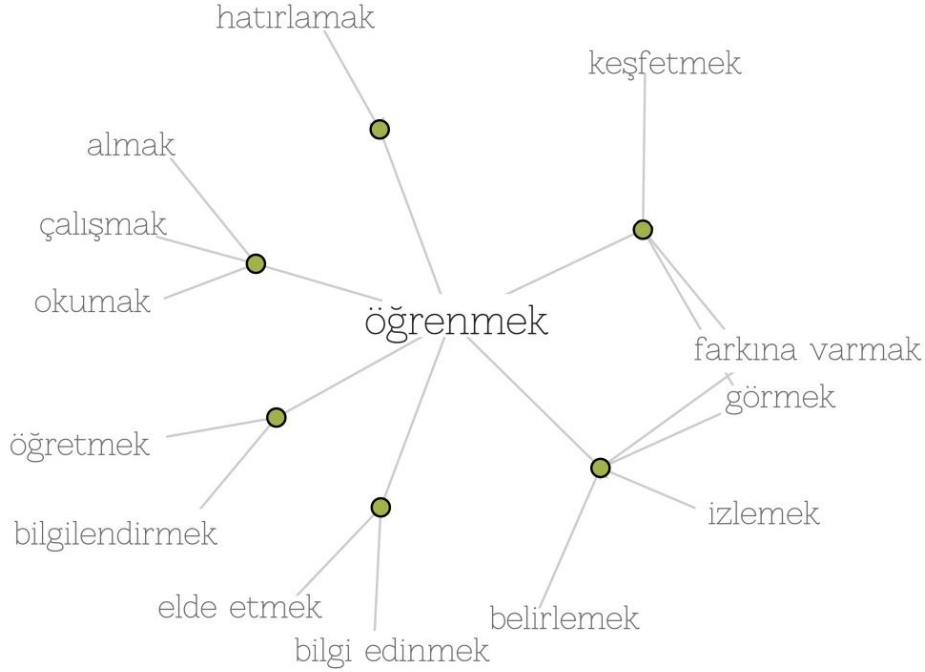
Bir mimari yapıyı ya da temsili yorumlama; o yapıyı algılama, anlama ve yargıya varma olarak nitelendirebiliriz. Bu noktada yorumlama kavramının detaylı olarak incelenmesi yararlı olacaktır. Bir mimari yapıyı; o yapıyı çevrenin içinde olarak ya da temsili üzerinden yorumlama arasında farklar olmak ile birlikte; bilgi birikiminin etkisiyle bu farklar azalmaktadır. Mimarlık disiplininin gelen bireylerde bu süreç; bilginin etkisiyle değiştiğini gözlemleyebiliyoruz. ‘Anlama ve yorumlama da; bir mimarın gerek tasarlama; gerek tasarımları değerlendirme aşamasında her türlü düşünsel ve yaşamsal birikimini devreye soktuğu bir süreçtir’ (Sağocak, 1999).

Bu süreçlerin sonucunda; bireylerin yargılarının belirli bir eğilim oluşturduğunu söylemek mümkündür. Birey yapıyı çevresini yorumlamasında vardığı yargılar belirli bir yönde olmakta ve bu bir eğilim oluşturmaktadır. Bu noktada mimarlık ve tasarım disiplininin gelen insanların eğilimlerinde; yargı gibi bir kesinlik belirleterek olmasa da belirli parametrelere bağlı olarak benzerlikler görebilmekteyiz. Yorumlama ve eğilim oluşumu oldukça öznel bir süreç gibi gözükse de; bu parametrelerin etkisi ile değerlendirme sonucunda benzerlikler görebilmekteyiz. Tezin ilerleyen kısımlarında bu parametrelerden; eğitim ve bilginin etkisi incelenecektir.

2.3 Mimarlık eğitimi ve Öğrenme Pratiği

Eğitim ve öğrenme kavramları birbiri ile ilişkide olan iki kavram olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu kavramların ilişkisini anlamak; eğitim ve bilginin mimari yaklaşıma olan etkisini daha net kavranmasını sağlayacaktır. Bu noktada öğrenme kavramının kelime anlamı ile başlamak doğru olacaktır. Öğrenme TDK’ ya göre bilgi edinmek

olarak açıklanmaktadır (Öğrenme, t.y.). Mimarlık eğitimi oldukça geniş bir alan olduğundan; öğrenme pratikleri üzerinden bilgi edinme kapsamında incelenecektir.

Şekil 2.3: Öğrenme ve ilgili kavramlar (Url-1).

Mimarlık eğitimi diğer tasarım odaklı olmayan eğitimlerin aksine oldukça farklı bir bilgi edinme, öğrenme pratiğine sahip bir eğitim olarak karşımıza çıkıyor. Diğer eğitimlerden ayrılan kısmı; teorik derslere ek olarak yaratıcı süreçlerin olduğu tasarım eğitimine ait derslerde bulunmasıdır (Yıldırım &Yavuz & Kırıcı,2012). İdeal mimarlık eğitiminde tek bir doğru üzerinden ilerlemeyen; çok alternatifli bir sonuçlar dizisi oluşmaktadır. Bu durum proje derslerinde daha belirgin bir şekilde ortaya çıkmaktadır. Verilen tasarım problemi için tek bir doğru cevap bulunmamaktadır (Yıldırım &Yavuz & Kırıcı,2012). Eğitim ile öğrencilerin eğilimlerinde değişiklikler olmakta fakat bu onları aynılaştırmamakta aksine; belirli bir eğilim üzerinden farklı sonuçlar aranmaları ile sonuçlanmaktadır. Benzer alana bakan öğrenciler benzer konular için birbirinden farklı sonuçlar önermektedir. Diğer disiplinlerin aksine mimari proje derslerinde öğrenciden önermeler yapması ve keşfetmesi beklenir (Roberts, 2006). Fakat bu noktada oluşan eğilim ile projelerden ortaya çıkan farklı sonuçların ilişkisine değinmekte fayda vardır. Öğrencilerde

oluşan bilgi birikimi ile bir tasarım anlayışı oluşmaktadır. Bu tasarım düşüncesi (design thinking) tasarımlarda ve öğrencilerin yargılarında, eğitim sürecinde ve sonunda bir değişim yaratmaktadır. Bu değişim tez kapsamında eğilim olarak aktarılmaktadır. Oluşan bu eğilim; öğrencileri belirli tasarımları başarılı bulmaya; belirli tasarımları görsel kaygılar çerçevesinde tasarlanmış ya da şekilci olarak nitelendirmelerine sebep olmaktadır. Oluşan bu yaklaşım farklılığı; yargılarda form bazlı ya da malzeme bazlı bazı benzerlikler yaratmakla birlikte bir aynılaşıma oluşturmamaktadır. Bir diğer deyişle öğrencilerde mimarlık eğitiminin ardından oluşan belirli tasarımları başarılı bulma şeklindeki eğilim; tasarım anlayışlarına etkimek ile birlikte; sonuç ürünlerinde aşık bir aynılaşıma yaratmamaktadır. Farklı çözümler ile farklı tasarımlar ortaya çıkmaktadır. Bunun en önemli etkilerinden biri de; mimarlık eğitiminin çözüm üretme şeklidir. Mimarlık eğitiminde verilen tasarım problemi için belirli standartlaşmış bir çözüm şeması yoktur (Akin, 2001). Her çözüm kendi içerisinde anlamlandırılmakta ve şekillenmektedir. Mimarlık eğitimindeki projeler; belirlenen yaklaşımlar çerçevesinde problem çözme olarak tanımlanan bir sürece sahiptir. Tasarım projesi sırasında öğrenciler problemleri alternatif çözümlere dönüştürürler (Demirkan ve Demirbaş, 2008). Bu sürecin birçok girdisi olmak ile birlikte; geçmiş bilgilerin etkisi yadsınamayacak derecede büyüktür. Bilgi birikimi geliştikçe bellek yapısı oluşmakta, proje üretimi sırasında ortaya çıkan alternatif çözümler, sorun olarak tanımlanan noktaların çözümünü daha makul bir düzleme oturmaktadır. ‘Mimarlık eğitiminin zengin bir bellek yapısı oluşturması amacı ile; mimarlık stüdyoları, mimarlık tarihi dersleri ve saha gezileri gerekli kabul edilir.’(Eastman, 2001). Bu derslerin tamamının oluşturduğu bilgi birikimi; öğrencilerin düşünme yapılarını değiştirmektedir. Buradaki bilgi birikiminin tanımı da oldukça önemli bir noktadır. Öğrenilen bilginin nicel toplamından ziyade; bilgiyi nerede bulacakları; bulunan belirli bilginin hangi soruna adapte edileceği ve gerektiğinde nasıl kullanacağını bilmesi daha önemlidir (Oxman, 2003). Mimarlık eğitiminin oluşturduğu bilgi birikimi bunu sağlamayı amaçlamaktadır. Bir gelecek ön görüşü gibi düşünülebilecek bu süreçte öğrenciler diğer lisans eğitimlerinin aksine salt verilerden ziyade müdahale bilinci gibi ölçümü zor olan bilgileri de öğrenmektedirler. Bu noktada eğitimin ama amacı öğrencilere neyi tasarlayacaklarını göstermekten ziyade nasıl tasarım yapacaklarını anlatmak odaklıdır. Öğrencilere sorun karşısında nasıl davranmaları gerektiği öğretilmeye çalışılır. Bu noktada verilen mimarlık eğitimlerinin tasarım ortamı ve ders yürütücülerinin yaklaşıma göre

değiştirdiğinden bahsetmekte de fayda vardır. Aksi şekilde bir yaklaşım çerçevesinde, öğrencilerde oluşan olumlu etkinin azaldığını söylemek yanlış olmayacaktır.

Eğitim ilerledikçe öğrenci edindiği bilgiyi kullanabileceği alanları daha iyi kavrar ve bu doğrultuda tasarım kararları almaya başlar. Belirli tasarım dayatmalarından ziyade öğrencinin kendi geliştirdiği alternatifler üzerinden öğrenme üzerine ilerlemesi gereken stüdyo eğitiminde; bu bilgileri doğru noktalarda kullanma durumu oldukça önemli bir yer tutmaktadır. Yürekli'nin de bahsettiği gibi 'mimari tasarım stüdyosu, mimarlık eğitiminin zaman ve etki açısından en önemli parçası sayılabilir'(Yürekli & Yürekli, 2004) . Bu stüdyo dersleri kapsamında öğrencilere tasarım mantığı olarak adlandırabileceğimiz kavram edindirilmeye çalışılmaktadır. Ve büyük ölçüde bu derslerde oluştuğunu söylemek mümkündür (Yürekli & Yürekli, 2004). Öğrenciler mevcut yapısal bilgileri ve bunlara ek olarak mimarlık tarihi ile ilgili bilgiler de edinmektedir. Proje derslerinin de etkisiyle; öğrenci edinilen bilginin hangi noktada nasıl konuya adapte edilebileceğini öğrenmeye başlar. 'Tasarım eğitiminin hedeflerinden biri de bilgi alanının, kavramsal bir yapılandırmasını sağlamaktır' (Eastman, 1999). Bu noktada mimarlık fakültelerinin mevcut ortamının da etkisi büyük olmaktadır. Öğrenciler okulda bulunan diğer öğrenci projelerini inceleme ve tartışma imkanı bulabilmekte ve bu da gelişmelerine katkıda bulunmaktadır. Öğrencilerin bakış açılarının genişletilmesi amaçlanmakta; tek bir alternatiften ziyade çoklu alternatifler dizesi olabileceği anlatılmaya çalışılmaktadır. Birinci sınıfta başlayan bu eğitimin etkisi sınıflar ilerledikçe net olarak görülmektedir. Tezin ileriki bölümünde bu etkinin başlangıç ve mezuniyet seviyesindeki öğrenciler üzerinden bir incelemesi yapılacaktır.

2.4 Mimarlık Eğitiminin Mimari Değerlendirme ve Yaklaşım Olan Etkisi

Önceki bölümlerde değerlendirme, eğilim, eğitim ve öğrenme pratiklerinden bahsedildi. Bu bölümde; mimarlık eğitiminin bir mimari yapıyı değerlendirmeye olan etkisi tartışılacaktır. Bu etkinin ardından oluşan eğilimin ve yaklaşımın kapsamı açıklanacaktır.

Bu noktada eğitimin bilişe olan etkisinden bahsetmek yararlı olacaktır. Öğrenme anımsama ile bağ içerisindedir (Arnheim 2004). Bu bilgiden de yola çıkılacağı gibi;

bilgi ve öğrenme eylemi hatırlama eylemiyle bağlantılıdır. Bu edilen bilgi de bilişsel süreçlerden ayrılamayacağı için tamamı arasında bir bağ oluşmakta; ayrılamaz bir süreç ortaya çıkmaktadır. Bir birey mimari bir yapıyı incelerken öğrendiği bilgileri anımsar ve bu onun algılayışına etkide bulunur. Bu bilgi birikimi ve hatırlama; kişinin önceliklerinde değişiklikler yaratır. Atman'ın (1999) yaptığı bir araştırmaya göre bir kitabın okunması kadar küçük bir bilgi bile tasarımı etkileyebilmektedir. Bilginin niceliğinden çok niteliğinin önemli olduğu noktada budur. Bilgi kişinin zihninde normalde var olduğu formdan başka bir şekle dönüşür. Artık algılama sürecine etkisi olan ve sonucu etkileyen bir kavram haline gelir. Mimarlık eğitimi mevcut yapısı gereği sadece terminolojik bilgi aktarımından ziyade, belirli bir düşünce yapısı oluşturmakta ve bir bakış açısı yaratmaktadır. Mimarlık eğitiminin bir tasarım düşüncesi oluşturduğunu söylemek doğru olacaktır. Yaratıcı yaklaşıma sahip bu tasarım düşüncesinin genellikle belirli bir bilgi birikimiyle beraber ortaya çıktığına inanılmaktadır (Danacı, 2015).

Mimarlık eğitiminin idealize edilmiş bir ortam olmamasından dolayı bu etki her yürütücü ve her öğrenci için aynı yönde olmamak ile birlikte çoğunlukta başarılı olarak nitelendirilebilecek bir tasarım düşüncesi ve anlayışı oluşturmaktadır. Mimarlık eğitimi ile oluşan tasarım düşüncesi; bu eğitimi almayan bireylere göre farklılık göstermektedir. Mimarlık eğitimi alan kişiler bir mimari yapıyı incelerken ya da belirli temsilleri üzerinden bir değerlendirmesini yaparken; temsili bir fotoğraf üzerinden okurken dahi; sadece görsel etkisi üzerinden değil, birçok yönden yaklaşıp değerlendirilmektedirler. Tasarımın diğer girdilerini de hesaba katan bir yaklaşım sergilemekteledir. Bu da tercih yaparken mimarlık eğitiminden gelen kişileri belirli tasarımları başarılı bulmaya; belirli tasarımları form kaygısına takılmış olarak değerlendirmeye götürmektedir. Yenilikçi bir tasarım ararken aynı zamanda malzeme kullanımının ve mimari yapının oluşan formunun olası sonuçlarını hesaba katmaktadırlar. Her tasarımın bir formu olduğu noktasına burada değinmekte fayda vardır. Bu noktada form arayışından kasıt belirli mekânsal ve bölgenin verdiği dinamikleri hesaba katmadan ve ön plana koymadan; salt görsele hitap eden tasarımlardır. Mezuniyet durumundaki öğrencilerin çoğunluğunda bu çeşit yapılar; geçmiş bilgi birikimlerinin de etkisi ile olumsuz yargılar oluşturmaktadır.

Bu bilginin etkisi tasarım sürecine de yansımaktadır. Mimarlık eğitiminin yapısı gereği bireyin katılımının doğrudan olması ve düşünceye dayalı bir eğitim olmasından ötürü edinilen bilgilerin kalıcı olduğu bir eğitimidir. (Şentürer, 2004) Bu eğitimden edinilen bilgi de bu sebeple her aşamaya etkimektedir. Bir mimari yapı tasarım aşamasından uygulanmasına kadar geçen süreçte; onu kullanacak insanların hayatlarında bir değişim oluşturmaktadır. Mimarlık eğitimi alan ve bu eğitimden gerekli bilgileri edinebilmiş ve efektif bir şekilde eğitim sürecini değerlendirebilmiş olanlar bu tasarım sürecine bu bilinçle yaklaşmaktadır. Bu da kişilerin yaklaşımını; bu yapıyı kullanacak insanların en konforlu şekilde mevcut sorunlardan arındırılmasına dönüştürmektedir. İkonik yapılardan ziyade; belirli bir kavramsal alt yapıya oturan ya da malzeme kullanımı ve çevre ile uyumu açısından dikkat çeken yapılara yönelmektedirler. Bu noktadaki değerlendirmede; dünya üzerindeki mevcut yapıların özelliklerine de hâkim olmalarının etkisi vardır. Bir mimar bir bina hakkında bilgi edindiğinde; daha önceden belirlenen bellek yapısı geri çağırılır. Benzerlikler yeni ve mevcut bilgi ile belirlenirler. (Eastman, 2001) Yorumlama yaparken bu yapılar hakkında bilgi sahibi olabilmeleri olasılığı da bir etken olmak ile birlikte; tamamen farklı bir yapıyı incelerken benzerlikler kurarak yorum yapılabilmektedir.

Başlangıç seviyesindeki öğrenciler ve mezuniyet seviyesindeki öğrenciler arasında bu fark gözlemlenmektedir. Bu noktada başlangıç seviyesi olmalarının önemi büyüktür. Dönemler ilerledikçe edinilen bilgi ve bu bilgiyi efektif olarak kullanabilme becerisi artmaktadır ve yönelimlerde değişimler gerçekleşmektedir. Mevcut eğitim sırasında fark etmeseler de, birinci sınıftan itibaren oluşan bu sürecin etkileri sınıflar ilerledikçe görülebilmektedir. Bu noktada kesin kurallı bir genelleme yapmak doğru değildir. Fakat bu oluşan yaklaşım ve eğilim farkının belirli bir doğrultuda ilerlediğini söylemek mümkündür. Öğrenciler yapılan tasarımların kent ve insan ile ilişkisi, malzeme kullanımı, tasarımın tutarlılığı gibi kavramları önde tutmaya başlamaktadırlar. İkonik, amorf yapılar mezuniyet seviyesindeki öğrenciler tarafından daha az tercih edilen yapılar olmaya başlamaktadır. Tabi ki bu noktada bütün mimarlık eğitimi almış insanların bu yönde bir değişim gösterdiğini söylemek doğru olmayacaktır. Mevcut dönemde yapılan bu şekilde yapıları da mimarlık formasyonundan gelen kişiler tarafından yapılmaktadır. Fakat belirli bir çoğunluğun bir yönde bir eğilim gösterdiği söylenebilmektedir. Tezin ilerleyen bölümlerinde

eğilim farkını anlatmak amacı ile bir saha çalışması gerçekleştirilmiştir. Bu noktada mimarlık öğrencileri özelinde incelenmesinin sebebi; mimarlık fakültesine giren öğrencilerin zihninde belirli bir mimarlık tanımı ve mimarın toplumda olduğu yere dair bir bakış açısı oluşmaktadır. Ve bu bakış açısı oldukça önemli bir olgudur. Yürekli'nin(2011) de bahsettiği gibi; 'Mimarlık bir insan etkinliğidir. Mimarlığı anlamak ve değerlendirmek için insan doğasını, dolayısıyla toplumu iyi anlamak ve tanımak bir ön koşuldur.'

Mimarlığın önemi üzerine düşünceleri ve mimarlık mesleğine bakış açıları da eğitim ilerledikçe değişmektedir ve konu da incelenmek istenmiştir. Başlangıç seviyesi öğrencilerinde mimarlık; mevcut sorumluluklarından daha abartılmış bir seviyede tutulmaktadır. Mimarlık üzerine ve mimarlığın toplumdaki yeri üzerine yapılan yorumlarda da bu abartılmış konum seçilebilmektedir. Saha çalışmasında bu nokta üzerine de bir çalışma gerçekleştirilmiştir. Mimarlık mesleği üzerine sahip olmadığı anlamlar yüklenmektedirler. Eğitim bitiminde daha sağlam bir zemine oturan bir yaklaşım oluşmaktadır. Müdahale bilinci ve çevre ile olan uyum ön plana çıkmaktadır.

Mimarlık disiplininin gelen bir birey ile mimarlık dışı bir alandan gelen bir bireyin bakış açıları da oldukça farklılık göstermektedir. Mimarlık disiplininin gelen kişiler; bir yapıyı incelerken çok daha farklı noktalara bakıp; farklı bir değerlendirmede bulunmaktadırlar. Kimi zaman bu ayrım yapılan tasarımların iki taraf için başarı ya da beğeni kıstasını değiştirmektedir. Mimarların çoğunluğunun başarılı bulduğu bir yapıyı; farklı disiplinden gelen kişilerin çoğunluğu başarısız bulabilmektedir. Bu noktada öznelliğin payı olmak ile birlikte, eğilimlerde gözlemlenebilir farklar oluşmaktadır. Eğitimin etkisi ile öncelikler değişmektedir. Yorumlama sırasında mimarların odaklandığı noktalar çoğu zaman farklı olmaktadır. Mimar olmayan insanlarda ikonik yapılar ve görsele dayalı mimarlık olarak adlandırabileceğimiz çerçevedeki yapılar ilgi uyandırmakta ve dikkat çekmektedir. Kullanım kısmında rahatsızlıklar oluştuğundan sonra fikir değişimleri yaşansa da ilk yorumlama noktasında böyle bir izlenim oluşmaktadır. Mimarlar bu tip yapıları değerlendirirken içinde bulunduğu bağlamda ve tüm verileri hesaba katarak değerlendirdikleri için farklı bir yargı oluşmaktadır. Bu nokta ile ilgili bir çalışmaya

da tezin ilerleyen kısımlarında yer verilmiştir. Özgünlük arayışı ortak olmak ile birlikte; özgünlüğe yaklaşım farklılık göstermektedir.

2.5 Ara Sonuçlar

Bölüm kapsamında değerlendirme ve eğilim kavramları incelendiğinde; bu iki kavramın mimarlık eğitimi ile sıkı bir bağ içinde olduğu anlaşılmaktadır. Mimariyi yorumlarken ve değerlendirirken kişi geçmiş bilgileri doğrultusunda karar almakta ve bu yönde bir yargıya varmaktadır. Mimarının algılanışı olarak nitelendirebileceğimiz bu durumda; kişinin algısı geçmiş bilgilerinden bağımsız olarak var olamamaktadır. Bu da bizi biliş kavramını incelemeye yönlendirmektedir.

Biliş, bilgi ve algı kavramlarının biribiri ile olan ilişkisi incelendiğinde; algılayışın bu kavramları barındıran bir süreç olduğu ve düşünmeyi ve hatırlamayı da içinde barındırdığı ve kişinin bu sürecin ardından belirli sonuçlara vardığı ortaya çıkmaktadır. Oluşan bu sonuç yani yargı; bireylerde bir eğilim oluşturmaktadır. Mimarlık eğitiminin ardından, bireylerde oluşan bu eğilim belirli benzerlikler göstermektedir. Fakat bu benzerlikler aynılaşmaya yol açmamakta; sadece değerlendirme sonucunda başarılı bulunan yapılarda benzerlikler ve tasarımların çerçevesinde benzerlikler yaratmaktadır. Mimarlık eğitiminin özünde bulunan çok alternatifli sonuç yapısı burada da karşımıza çıkmaktadır. Bu belirtilen eğilim; tasarlama süresince de karşımıza çıkmasına rağmen; kişilerin sonuç ürünleri birbirinden farklı olmaktadır.

Mimarlık eğitiminde verilen bilginin niceliğinden ziyade niteliği; bu noktada oldukça önemli yer tutmaktadır. Mimarlık eğitimi proje dersleri başta olmak üzere diğer derslerle birlikte, belirli bir bakış açısı oluşturmaktadır. Sorunların çözümünün dayatılmasından ziyade öğrenciye yaklaşım yolları öğretilmektedir. Bu da aynılaşmadan, belirli bir eğilim oluşmasını sağlamaktadır. Başlangıç seviyesindeki öğrenciler ve mezuniyet seviyesindeki öğrencileri arasında bu fark gözlemlenebilmektedir. Buna ek olarak mimarlığa yaklaşımlarında da değişimler olmaktadır.

3. MİMARLIK EĞİTİMİNİN DİL KULLANIMI ÜZERİNE ETKİSİ

3.1 Amaç

Tezin bu bölümünün amacı dil kullanımının mimarlık eğitimi ile nasıl ve ne yönde değiştiğini; oluşan bu değişimin mimari yapıları değerlendirme ve yorumlamaya olan etkisini incelemektedir. Bu kapsamda mimarlık ve dil ilişkisi incelenecektir. Mimarlık eğitiminin kullanılan dile etkisi ile oluşan mesleki jargonun; hangi çerçevede oluştuğu ve etkileri incelenecektir. Mimarlık eğitimi almış ve mimarlık eğitimi almamış insanlar arasında gözlenebilecek dil farklılıkları ve bu farklılıkların oluşturdukları araştırılacaktır. Oluşan bu yeni jargonun; yorumlama ve değerlendirmeye nasıl etkidiği; bu etki çerçevesinde nasıl bir yargı oluşturduğu araştırılmak istenen ana amaçlardır.

Şekil 3.1: Bölüm Haritalaması.

3.2 Mimarlık Eğitimi ve Kullanılan Dilin Değişimi

Dil ve mimarlığın ilişkisi oldukça önemli bir noktada durmaktadır. Mimarlık, süreci ve oluşan sonuç ürünü gereği her daim insan ile ilişkide olan bir alan olarak karşımıza çıkmaktadır. Markus ve Cameron'a (2002) göre mimarlık; gerek konsept oluşturma aşamasında gerekse yapıları başkalarına aktarma konusunda dile başvurur. Mimarlık gerek eğitim sürecinde gerek tasarım sürecinde dil ile ayrılmaz bir bağ içerisindedir. Bu mimarlığın ve mimarlık eğitiminin yapısı gereği olan, ayrılması pek de mümkün olmayan bir bağdır. Bu noktada dil sadece belirli noktalarda değil mimarlığın her noktasında karşımıza çıkmaktadır. Eğitim, tasarım,

uygulama süresince dil; mimarlığın içerisinde var olmaktadır. Gerek söylem, gerek ise temsil olarak karşımıza çıkan dil; mimarlığın içinde oldukça büyük bir yer kaplamaktadır. Facoult (2006); söylemlerle iç içe geçmiş bir dünyada yaşadığımızdan bahseder. Ve bu dünyada mimarlık da söylemler ile iç içe geçmiş bir şekilde karşımıza çıkmaktadır. Bu sebeple de ortak noktaları olan ve birbirini besleyen alanlar olarak var olmaktadır. Kullanılan dilin değişime uğraması ile mevcut durumdaki mimari yaklaşımda değişmektedir. Yani dil mimari yaklaşıma da şekil vermektedir. Bir başka deyişle; dil içerisinde bulunduğu düzene kendi şeklini vermektedir (Foucault, 2006). Dilin mimarlık üzerine etkisi de bu çerçevede tanımlanabilmektedir. Mimarlık dili değiştirmekte ve değişen dilde mimarlığı etkilemektedir. Mimarlık eğitimi özelinde incelendiğinde; kullanılan dil bu süreç ile birlikte gelişmekte ve değişmektedir. Mimarlık eğitimi de her eğitimde olduğu gibi; aktardığı bilgi birikimi dâhilinde belirli terminolojileri de beraberinde getirmektedir. Bu terminolojiler tasarım sürecinde ve sonrasında da kullanılmaya devam edilmektedir. Bu açıdan diğer meslekler ile benzer bir süreç izlemediğini söylemek mümkündür. Belirli yapı elemanlarının ve belirli unsurların özel adları olmakta ve bunlar eğitim süresince öğrencilere aktarılmaktadır. Fakat bu terminolojik dil bilgisinden ziyade mimarlık eğitimi ardından kazanılan bilginin dile olan bir başka etkisi daha gözlemlenebilmektedir. Terminolojiden sıyrıp, bu dil kullanımı incelendiğinde bu farklar da ortaya çıkmaktadır. Mimarlık eğitiminin farklılığı da bu noktada karşımıza çıkmaktadır. Bu terminolojiye ek olarak, gerek mekân tariflemelerinde gerekse kendini ifade etme konusunda kullanılan kelimelerde değişimler gözlemlenmektedir. Bir başka deyişle terminolojik bilgilerin getirdiği kelimelere ek olarak mimarlığın bir dili, bir jargon oluşmaktadır. Mimarlığın dili kavramı yeni bir deyiş olmamakla birlikte bu kavramı; 18 yüzyıldan beri kuramcılarının kullandığını söylemek bu noktada doğru olacaktır. (Yücel,1999).

Bu süreci daha detaylı anlatmak gerekirse; mimarlar bir yapıyı tanımlamak ya da diğer bireylere, gerek mimar gerek mimar olmayan bireylere, aktarımda bulunmak için belirli temsillere başvurmaktadırlar. Bu temsiller eğitim özelinde şekillenmektedir. Fakat bu temsillerinde ortak noktası dilde birleşmektedir. Bir noktada dil kullanımı gerekli ve başvurulmuş bir yöntem olarak karşımıza çıkmaktadır. Kendini ifade ve tartışma ortamı açısından temsillerde üzerine söylemlerinin üretilmesi ihtiyacı duymaktadır. Çeşitli temsil yöntemlerinin ardından mimarlar

tekrar kendini ifade edebilmek için söze geri dönmektedirler (Portzamparc ve Sollers, 2003). Tasarım sürecinden mimari yorumlamaya kadar her noktada kullanılan dil; mimari bilgi ile beraber ilerlemektedir. Dil; mimarların yaptığı neredeyse her şeyde var olmaktadır. (Markus ve Cameron, 2002).

Bir başka deyişle bir mimari yapıyı tariflerken ya da yorumlarken kullanılan dil; eğitimin verdiği bilgi birikimiyle değişmektedir. Bu değişimin sürecini açıklamak gerekirse; mimarlık eğitimi etkisiyle değerlendirmede öne çıkan unsurlar değişmekte; bu da dili de etkilemektedir. Mimarlık eğitimi terminolojinin yanı sıra bir bakış açısı kazandırdığından; bu bakış açısı çerçevesinde yargılara varılmakta ve bu yargılar aktarılırken değişen yeni dil ile aktarılmaktadır. Mimarlık eğitimi diğer eğitimlerine nazaran dil ile ilişkisi daha kuvvetli bir eğitime sahip; stüdyoda zaman geçirme ve bu aşamada dil aracılığı ile fikir alışverişi yapma üzerine odaklı bir eğitim olduğundan; dil üzerine olan etkisi salt terminolojik bilginin eklenmesinden daha fazla bir etki olarak karşımıza çıkmaktadır. Marcus ve Cameron (2002) mimarlık stüdyolarındaki sürecin dil ile olan ilişkisini şu şekilde açıklamaktadır; mimarlık öğrencileri stüdyoda oldukları süre boyunca sadece çizim yapmamakta aynı zamanda yürütücüleri ve birbirleriyle fikir alışverişinde bulunmaktadırlar. Stüdyoları belirli bilgi ve kelimelerin paylaşım ortamı olarak değerlendirmek doğru olacaktır. Bu stüdyo süreçlerinde; kullanılan dilde değişimler yaşanmaktadır. Mekân tariflerinde kullanılan kelimeler de bu doğrultuda değişmektedir. Mimar ile mimar olmayan bireyler arasında bir yapıyı değerlendirme ve yorumlama sırasında kullanılan dildeki farklılıklar kolaylıkla gözlenebilmektedir. Bu değişim de yorumlama ve değerlendirme noktasında değişimlere sebep olmaktadır. Farklı kelimeler ile yapılan aktarımda; ortaya çıkan sonuçta buna paralel olarak farklılaşmaktadır. Kullanılan dilin değişimi ile yorumlama ve değerlendirme süreci de kendi içerisinde değişmektedir. Önem verilen noktaların değişmesi ile kullanılan kelimeler değişmekte, bunun etkisi ile de yargılar değişmektedir. Bunun dışında kelimelerin içerdikleri anlamlarda da değişimler yaşanmaktadır. Kullanılan kelimelerin kendi içlerinde anlamları ve kapsamaları değişmektedir. Bilginin etkisi ile kelimelerin anlamlarının altları doldurulmaktadır. Bir mezuniyet durumundaki öğrencinin kullandığı kelime ile başlangıç seviyesi öğrencisinin kullandığı bir kelime aynı olsa dahi kullanılan bağlamı ve kast edilmek istenen değişmektedir. Bu durum

ile ilgili bir değerlendirme çalışma-1 olarak adlandırılan bölümde gerçekleştirilmiştir.

3.3 Ara Sonuçlar

Kullanılan dil mimarlık eğitimi süresince; gelişmekte ve değişmektedir. Kullanılan terminolojiye ek olarak, dilde farkına varılacak değişiklikler gerçekleştiğini gözlemleyebilmekteyiz. Bu etkinin ana sebeplerinden birinin mimarlık eğitiminin projeye süreçlerinde gerçekleşen karşılıklı iletişim ve fikir alışverişine dayalı yapısından kaynaklandığını söylemek doğru olacaktır. Öğrenciler kendi aralarında ve yrtcleriyle fikir alışverişi yaparken; mimari bilgi edinmelerine ek olarak kullandıkları dilde de gelişimler gerçekleşmektedir. Kullanılan kelimelerin seçiminde farklılaşmalar; mevcut yorumlama ve yargıları değiştirmektedir. Kullanılan kelimelerin farklılaşmasına ek olarak, bu kelimelerin kapsamaları ve kullanış biçimleri de farklılaşmaktadır. Aynı kelimeler ile anlatılmak istenen ve o kelimenin kapsamı değişmektedir.

4. İNCELEME-ALAN ÇALIŞMASI

4.1 Çalışma-1

Çalışma-1 olarak adlandırılan alan çalışması; İstanbul Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi başlangıç seviyesi öğrencileri ve mezuniyet seviyesi öğrencilerinden oluşan iki grubu kapsamaktadır. Kırkar kişiden oluşan iki grupta doğru bir değerlendirme olması amacı ile öğrenciler; aynı üniversiteden gönüllülük esasına göre seçilmiştir. Minimum müdahale ile seçimlerine etki etmeyecek şekilde bir yöntem belirlenmiştir. Oldukça hassas ve yönlendirmeye müsait bir alan olduğundan; çalışmaya gözlemci olarak katılmıştır. Öğrencilere açık uçlu iki adet soru, çoktan seçmeli olarak tasarım anlayışlarına yakın hissettikleri tasarımları temsilleri üzerinden seçebilecekleri dokuz adet imajdan oluşan bir soru ve birden beşe kadar en başarılı buldukları tasarımların puanı beş olacak şekilde puanlamaları ve başarılı bulduklarının nedenlerini yanlarına yazmaları istenen yirmi dört tasarımdan oluşan bir imaj dizisi gösterilmiştir. Dokuz imaj dizisinden oluşan soruda kullanılan imajlar; mimarlık tarihi için önemli birkaç imaj, daha şekilci yaklaşıma sahip birkaç imaj ve bunlara nazaran daha sade olarak adlandırılabilir birkaç imajdan oluşmaktadır.

Yirmi dört imajdan oluşan soruda oldukça geniş bir seçenekler havuzu oluşturulmuştur. Daha çok güncel mimari yapıların seçildiği bu soruda; birbirinden oldukça farklı tasarım anlayışlarına sahip mimari yapılar bulunmaktadır. İmajların büyük bir çoğunluğu Archdaily sitesinde yayınlanan projeler kısmından seçilmiştir (Url-2). Bu noktada seçim kriterleri olarak birbirinden farklı yaklaşıma sahip yapılar seçilmeye çalışılmıştır. Öngörülen sonuçlar çerçevesinde belirli elemeler yapılarak bu yapıların seçimi yapılmıştır. Mezuniyet seviyesi öğrencilerin ve başlangıç seviyesi öğrencilerinin seçimleri arasında farklılık yaratabileceği düşünülen projeler, seçilen imajlar arasında yer almaktadır. Bu noktada temsil olarak tasarımların imajlarının seçilmesi, başlangıç seviyesi ve mezuniyet seviyesi öğrencilerini ortak bir paydada buluşturabilecek bir temsil yöntemi olmasındandır. Çalışmanın açık uçlu sorular kısmında; ‘bir mimari tasarımda önem verdiğiniz özellikler birkaç kelimeden

oluşacak şekilde sırası ile yazar mısınız ?’ ve ‘mimarlığın toplumdaki yeri konusunda en önemli gördüğünüz yön nedir ?’ soruları yer almaktadır.

4.1.1 Amaç

Çalışmanın amacı öğrencilerin mimarlık eğitiminin etkisi ile değişen eğilim ve dil kullanımları gözlemlenebilmektir. Açık uçlu sorulardan ‘bir mimari tasarımda önem verdiğiniz özellikleri birkaç kelimeden oluşacak şekilde sırası ile yazar mısınız?’ sorusu ile hem öğrencilerin başlangıç seviyesinde ve mezuniyet seviyesinde bir tasarımı yorumlarken ve değerlendirirken önem verdikleri noktaların belirlenmesi, hem de kullanılan kelimelerdeki farklılaşmanın gözlemlenebilmesi amaçlanmıştır. Bir diğer açık uçlu soru olan ‘mimarlığın toplumdaki yeri konusunda en önemli gördüğünüz yön nedir? ’ sorusu ile öğrencilerin mimarlık eğitiminin ardından mimarlığa olan bakış açılarındaki değişimin saptanması ve yine kullanılan dildeki değişimlerin algılanması hedeflenmiştir. Dokuz imajdan oluşan tasarım anlayışlarına yakın gördükleri tasarımı temsiller üzerinden seçmeleri istenen soruda ise; eğilimleri saptanmak istenmiştir. Eğilim belirlemek amaçlı bir diğer soru da yirmi dört imajdan oluşan bir diziden oluşmaktadır. Soruda tasarımları; birden beşe kadar en başarılı buldukları tasarımların puanı beş olacak şekilde puanlamaları ve başarılı bulduklarının nedenlerini yanlarına yazmaları istenmiştir. Bu soru ile hem oluşan eğilim belirlenmekte; hem bu eğilim belirlenirkenki öncelikleri belirlenerek ortaya konmaya çalışılmıştır. Mimarlık öğrencilerinin mimari bir temsil üzerinden sadece formu değil; eğitimin etkisi ile başka girdileri de değerlendirdiği gözlemlenmek istenmiştir.

4.1.2 Mimarlık fakültesi öğrencileri özelinde eğilim incelemesi

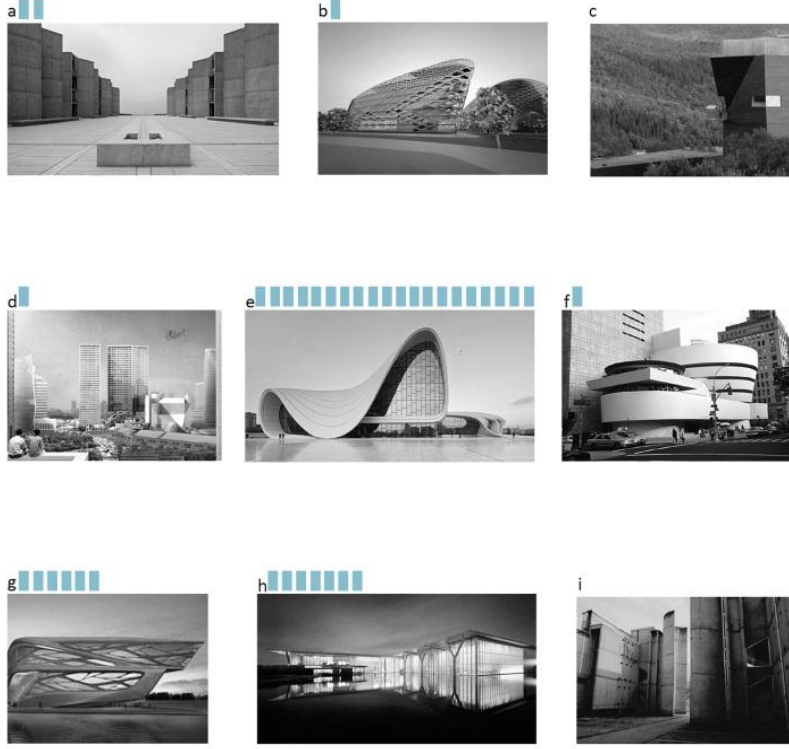
Yapılan çalışmanın ardından öğrencilerin eğilimlerinde değişimler olduğu gözlemlenmiştir. Eğilimlerini belirlemek amacı ile dokuz adet tasarımın; temsiller üzerinden yorumlanarak tasarım anlayışlarına en yakın tasarımı seçmeleri istenen sorunun ardından; başlangıç ile mezuniyet seviyesindeki öğrencilerin ağırlıklı olarak tercih ettikleri tasarımların farklılaştığını gözlemleyebilmekteyiz. Başlangıç seviyesindeki öğrencilerde; daha ikonik olarak tabir edebileceğimiz şekilci yaklaşıma tasarımlar daha çok tercih edilirken; mezuniyet seviyesindeki öğrenciler daha farklı tasarımlara yoğunlaşmıştır. Mimarlık tarihi açısından önemli olarak

nitelendirilebilecek tasarımlar da mezuniyet seviyesindeki öğrenciler tarafından oldukça tercih edilmiştir. Bu noktada mimarlık eğitiminin kazandırdığı bakış açısının yorumlama ve değerlendirmeye etkisi gözlemlenebilmektedir. Mezuniyet seviyesindeki öğrenciler bir temsil üzerinden tasarımları değerlendirirken; bulundukları çevre ile birlikte değerlendirmektedirler. Bu değerlendirme sırasında; mezuniyet seviyesindeki öğrenciler daha sübjektif değerlerin üzerinde durmaktadırlar (Erdoğan E., Akalin A, Yildirim K, Erdoğan A., 2010). Bilginin etkisi ile yapılan değerlendirmelerde değişimler olmaktadır. Bütüncül bir süreç olan bu yorumlama ve yargıya varma süreçlerinde, edinilmiş bilgi bir girdi olarak değerlendirmeyi etkilemektedir. Bu etkinin ardından başarılı bulunan tasarımlarda değişimler gözlemlenebilmektedir.

Mezuniyet seviyesindeki öğrenciler; geçmiş bilgilerin etkisi ile mimarlık tarihi açısından önemli tasarımları da daha başarılı bulma eğiliminde olmaktadır. Yapının bir imajı üzerinden olan bu değerlendirmede dahi; eğitimle edinilen bilgiler çerçevesinde bir değerlendirme yapılmaktadır. Başlangıç seviyesindeki öğrencilerin çoğunluklu tercih ettiği yapılar sınıflar tarafından tercih edilmemektedir. İstisnai tasarımlarda ortak bir çoğunluk görülebilmektedir. Mezuniyet seviyesindeki öğrencilerin tercih ettiği şekil 4.1 de görülen ‘c’ ve ‘i’ şıklarındaki tasarımlar hiçbir başlangıç seviyesi öğrencisi tarafından seçilmemiş ve başlangıç seviyesindeki öğrencilerin tercih ettiği ‘b’ ‘d’ ve ‘g’ şıklarındaki tasarımlarda mezuniyet seviyesindeki öğrenciler tarafından seçilmemiştir. Toplam seksen öğrencinin katıldığı çalışmada yapılan tercihler şekil 4.1’ deki gibidir.

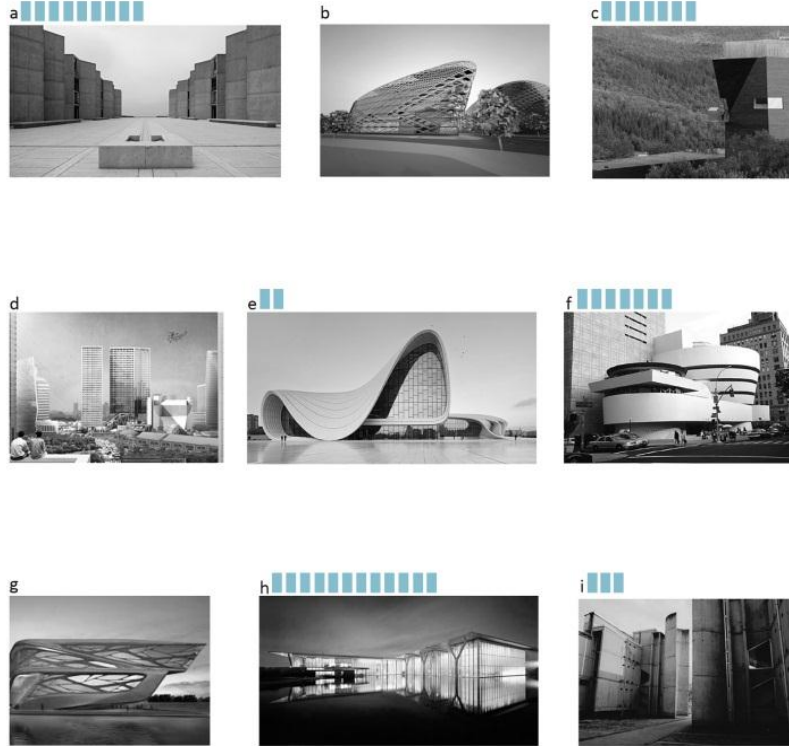
1. sınıf/proje 1

Mimari tasarım anlayışınıza en yakın hissettiğiniz tasarımı seçer misiniz ?

4. sınıf/bitirme projesi

Mimari tasarım anlayışınıza en yakın hissettiğiniz tasarımı seçer misiniz ?

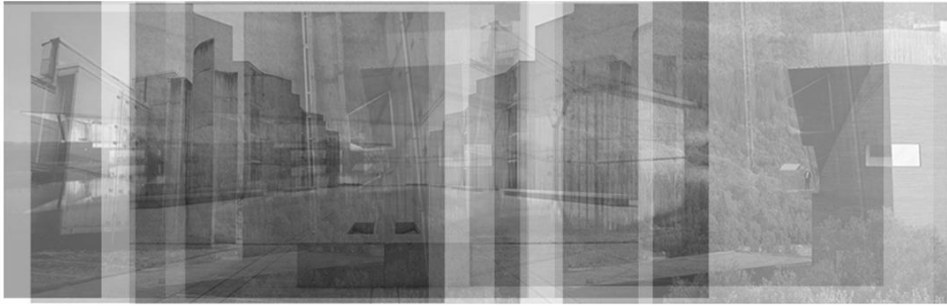

Şekil 4.1: Tercihler (Url-3, 11).

1.sınıf

4.sınıf

Şekil 4.2: Seçimler çerçevesinde hazırlanmış kolaj.

Eğilimlerinin gözlemlenebileceği çalışmanın devamında; 24 imajdan oluşan soruda; tasarımlara puan vermeleri istenmiş ve kendi belirledikleri üç tasarım hakkında neden seçtiklerini yazmaları istenmiştir. Çalışmanın sonuçları incelendiğinde üç nokta dikkat çekici olarak karşımıza çıkmaktadır.

İlk dikkat çeken nokta puanlama kısmının sonuçlarıdır. Bu noktada başlangıç ve mezuniyet seviyesindeki öğrencilerin puanlamalarında ciddi farklılıklar gözlemlenebilmektedir. Başlangıç seviyesindeki öğrencilerin yüksek puanlar verdiği bir tasarım mezuniyet seviyesindeki öğrencilerinden aynı ilgiyi görmemiştir. Aynı şekilde tam tersi olarak mezuniyet seviyesindeki öğrencilerden yüksek puanlar alan tasarımların büyük çoğunluğuna başlangıç seviyesindeki öğrencilerden bu denli yüksek bir ilgi gelmemiştir. Bu noktada eğilimleri ile ilgili bir çıkarım yapılabilmektedir. Başlangıç seviyesindeki öğrencilerin çoğunlukla tercih ettiği amorf olarak nitelendirebileceğimiz bir yapı oldukça fazla tercih edilirken aynı tasarım mezuniyet seviyesindeki öğrenciler tarafından aynı ilgiyi görmemiştir. Aynı şekilde mezuniyet seviyesindeki öğrencilerden en yüksek puanı alan iki yapı başlangıç seviyesi öğrencileri tarafından aynı oranda bir tercih gözlemlenmemiştir. Puanlamalar üzerinden matematiksel çıkarımlar yapma gibi bir yöntem

izlenmeyeceğini belirtmek bu noktada doğru olacaktır. Yapılan bu değerlendirmeler sadece seçimlerdeki farklılıkları göstermek amacı ile yapılmıştır. Bir müzik aletinin büyütülmüş hali olarak karşımıza çıkan bir başka yapı da mezuniyet seviyesindeki öğrenciler tarafından en düşük puanları almış ve eleştirilmiştir. Başlangıç seviyesindeki öğrenciler tarafından ise yüksek puanlar almıştır. Bu noktada farklar gözlemlenebilmektedir. Bu örnek; aynı yapıya olan bakış açısı farkının net olarak gözlemlenebildiği bir örnek olarak karşımıza çıkmaktadır.

“...formu ve uzamı, heykelsi olan ya da olmayan biçimlerde maddi açıdan yeniden ele almak ile (...) bir hazır nesne imgesini ya da gündelik bir nesneyi simgesel tarzda kullanmak (...) arasında fark vardır. İlki, elit tasarım ile sıradan kültürü temasa sokabilir, köhneleşmiş mimarlık formlarına yeni toplumsal ifadelerle hayat katabilir. Reklamı model alan ikincisiyse; bir tüketici kitle gözüyle bakılan kamuya mimarlığı hoş gösterme eğilimindedir”. (Foster,2012)

Şekil 4.3: Başlangıç seviyesi öğrencilerinden en yüksek puanları alan iki yapı, HaydarAliyev Kültür Merkezi (Url-12) ve Piano House (Url-13).

İkinci nokta ise; mezuniyet seviyesindeki öğrencilerden en yüksek ortalama puanı alan ve çoğunluğunun üzerine bir şeyler deme dürtüsüne sahip olduğu Pompidou Kültür Merkezi'dir. Mezuniyet seviyesindeki öğrencilerin çoğu seçtikleri kendi tasarım anlayışlarına benzeyen 3 tasarımı neden seçtiklerine dair yazı yazmaları gereken kısımda Pompidou Kültür Merkezini seçmişlerdir.

Olumlu yazılardan oluşan bu kısımda, belirli bir bilgi birikimi ve binanın önemini bilmeleri doğrultusunda bu seçimler yapılmış ve yorumlar yazılmıştır. Pompidou örneği üzerinden incelendiğinde, mezuniyet seviyesindeki öğrencilerin bu yapı üzerine bir şeyler yazma itkisi içerisinde olduklarını gözlemleyebiliyoruz. Yapının eleştirel olduğunu söylemek mümkündür. Bu noktada yapıya mezuniyet

seviyesindeki öğrencilerin yorum yapma isteği ve başarılı bulmaları eğitimin etkisini de gözler önüne sermektedir. Biraz yapının genelinden ve mezuniyet seviyesindeki öğrencilerin tercih etmelerine sebep olabileceğini düşünülen noktalarından bahsetmekte fayda vardır. Yürekli (2010) Pompidou Kültür merkezi hakkında şunları söyler;

“Renzo Piano ve Richard Rogers, 1970’te Pompidou Kültür merkezi için açılan uluslararası mimari proje yarışmasını, benzer şekilde oda oda, metrekare metrekare verilen ihtiyaç programına uymak yerine açık planlı katlar önererek kazandılar. Çünkü bir kültür merkezinde neler olabileceğini zamana bırakmanın doğru olduğunu düşündüler. Öyle ki binanın açılışına birkaç ay kala bile, örneğin müzenin yeri belli değildir ve bu önemli değildir. Ayrıca mimarlar Cumhurbaşkanı Pompidou’nun istediği resmi kültür merkezi yerine, kültürü halka bırakacak, herkesin eylemine-söylemine açık bir sokak üniversitesi önerdiklerini ifade ettiler”. (Yürekli,2010)

Pompidou Kültür Merkezi, Renzo Piano ve Richard Rogers'ın birincilik ödülünü alarak inşa edilmiş bir yapısının tasarımı tek cephe saydamdır. Tipik kendine kapalı müze anlayışının dışında oldukça yaşayan bir yapıdır. Paris’in genelindeki müzelerde, yeniden kullanım ile oluşturulmuş, eski bir yapının içerisine oturtulmaya çalışılmış planlardan oluşmaktadır. Müzelerin bulunduğu yapıların kendi üstünlükleri ve baskınlıkları içinde bir sergileme anlayışı hakimdir. Fakat Pompidou bunun aksine bir kültür merkezi olma işlevini müze kısmında dahi gerçekleştirmektedir. Bir diğer önemli nokta, binayı diğer yarışmaya katılan tasarımlardan ayıran mevcut alanı kullanım şeklidir. Mevcut mimarlık anlayışında geline noktada maksimum alan kullanımı gözetilip, yapının toplum ile ilerleyen algı kabulleniş sürecini hiçe sayılan anlayışın aksine, yapı mevcut alanın yarısına inşa edilmiş diğer yarısı oldukça aktif olarak kullanılan ve tasarımı yaşar hale getiren kamusal alan olarak tasarlanmıştır. Şimdi geline noktada tasarım algılanma sürecini tamamlamış ve oldukça aktif olarak kullanılan yaşayan bir yapı haline gelmiştir.

Binanın tasarımında kullanılan elemanlar tamamen açıkta bırakılmıştır. Renzo’nun genel tasarlama anlayışından bahsetmek gerekirse; belirli bir bileşeni açıkta bırakarak tasarımın sisteminin mantığının algılanması için şeffaflık ilkesini kullanmaktadır (Foster, 2013). Bu yaklaşım ile belirli bir mimarlık bilgi birikimi olan birey bu verilmek istenen tasarım anlayışını algılar ve bu bağlamda bir değerlendirmede bulunur. Mezuniyet seviyesindeki öğrenciler yapının yapıldığı

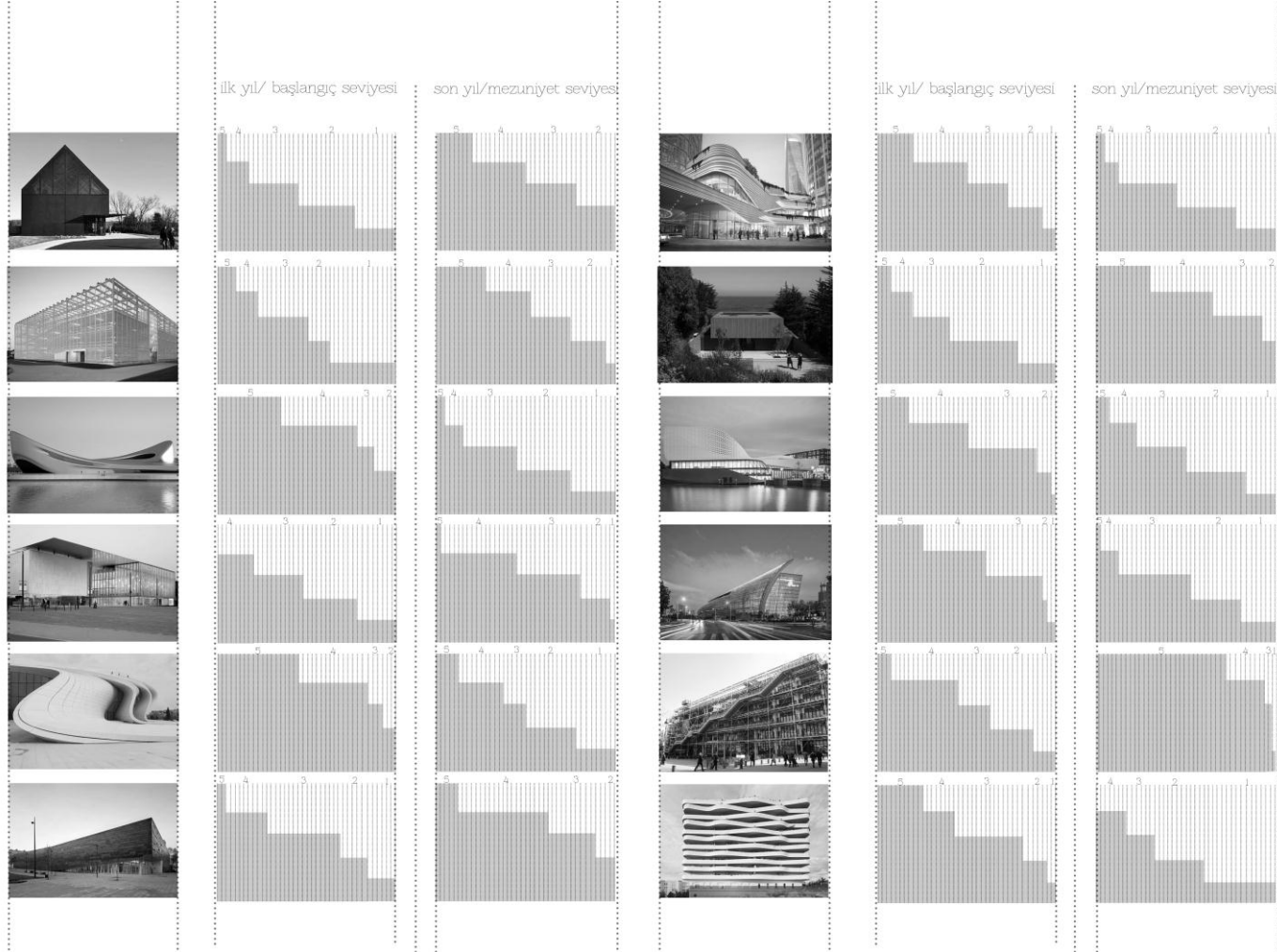
bağlamı ve yenilikçi anlayışının sadece yapının formundan dolayı değil, alanı kullanma, belirli bir fikir alt yapısına oturduğunu kavrayabilmekte ve bu yönde bir tercih yapmaktadırlar. Yapının formunda bunlar ile beraber düşünülmüş olmasının da etkisi olduğu söylenebilmektedir.

Şekil 4.4: Pompidou Kültür Merkezi

Son dikkat çeken nokta ise kullanılan kelimelerin değişimine ek olarak, bunların kullanım çerçevesinin de değişmesidir. Kullanılan kelimeler değişmektedir ve bu gözlemlenebilmektedir. Fakat bunun dışında aynı kelime gruplarının kullanım şekilleri ve bu kelimelerin kullanımına uygun görülen tasarımlar da farklılaşmaktadır. Bu konu detaylı bir şekilde bir sonraki bölümde ele alınacaktır.

Çizelge 4.1 : Sonuçlar. (Url-12) (Url-14-24)

Çizelge 4.2 : Sonuçlar. (Url-13), (Url-25- 35)

4.1.3 Mimarlık fakültesi öğrencileri özelinde dil kullanımının incelemesi

Çalışmanın dil üzerine olan kısmında, öğrencilere iki adet açık uçlu soru sorulmuştur. Bu sorulara ek olarak beş üzerinden puanlamanın yapıldığı soruda; tasarım anlayışlarına yakın olan tasarımları neden seçtiklerine dair nedenlerini yazmaları istenmiştir. Bu sayede öğrencilerin hem tasarımları değerlendirirken ön plana koydukları öncelikler belirlenebilmiş hem de kullanılan kelimeler bu çerçevede değerlendirilebilmiştir. İlk soruya (bir mimari tasarımda önem verdiğiniz özellikleri birkaç kelimeden oluşacak şekilde sırası ile yazar mısınız?) verilen cevaplar karşılaştırıldığında, kullanılan kelimelerin bilgi düzeyi artıka değiştiği ve önceliklerinde buna bağılı olarak değiştiği gözlemlenebilmiştir. Yapılan çalışma ile sorulan sorulara verilen cevaplar kapsamında yapılan değerlendirmede dil kullanımında farklılıklar gözlemlenmiştir. Dil süreç ile değişmektedir. Bir başka deyişle dil bizimle birlikte değişmektedir (Manguel, 2007). Terminolojik farklılıklar dışında kullanılan kelimelerde de değişimler olmuştur. İlk soruya verilen cevaplar arasında dikkat çekici çoğunluğu tasarımın ‘özgünlüğü’ ve ‘orijinalliyi’ üzerine yoğunlaştığını söylemek mümkündür. Bu noktadaki ‘özgünlük’ kavramının başlangıç seviyesi öğrencileri için ifadesini açmakta fayda vardır. Bu noktadaki özgünlüğü; ‘alışılmışın dışında olan’, ‘şaşırtıcı çekiciliğini kullanan’, ‘her şeyiyle mükemmel olan’, ‘sıradışı olan’, ‘şaşırtıcı’ ‘beklenmedik’ gibi terimler ile ifade etmişlerdir. Tasarımın ‘özgünlüğünü’ bir nebze de olsa şekilsel kaygılara oturttukları anlaşılabilmektedir. ‘Estetik’, ‘akış’, ‘uyum’, ‘süreklilik’ gibi kavramlar da sıkça kullanılan kavramlar olarak karşımıza çıkmaktadır. Görsele referans veren bu kullanımlar ile başlangıç seviyesindeki öğrencilerin tasarımda en önem verilen noktanın ‘kullanıcıyı şaşırtması’, ‘görsel olarak etkilemesi’ ve ‘beklenmedik olması’ üzerinde ilerlediğini söylemek yanlış olmayacaktır. Özgünü arayış bu noktada mezuniyet seviyesindeki öğrencilerin bakış açısından farklılaşmaktadır. Özgünlüğün çerçevesi ‘hayal edebildiğimizden fazla’ , ‘şaşırtıcı’ terimlerinin yarattığı bağlamda bir kullanım oluşturmaktadır. Mezuniyet seviyesindeki öğrencilerde bu soru çevre insan ilişkileri çerçevesinde cevaplanmıştır. ‘Yere aitlik’, ‘kullanım amacı’, ‘alan ile ilişki’, ‘çevre ile uyum’, ‘bölgenin mevcut topografyası’, ‘kent insan ölçeği’ gibi kelimelere ek olarak ‘mekânsal örüntü’, ‘çok katmanlılık’, ‘programatik ilişki’, ‘mekân organizasyonu’, ‘kesit ilişkileri’, ‘bölge dinamikleri’ gibi yeni bir jargon ile tanımlamalar yapılmıştır. Başlangıç seviyesindeki öğrencilerin aksine, mezuniyet

seviyesindeki öğrenciler daha çok bu noktalara değinmiş, bunlar üzerine yorum yapmışlardır.

Şekil 4.5: Kullanılan kelimeler.

Mezuniyet seviyesinde çoğunluğun tasarımın insan, bulunduğu çevre ve topografya ile olan ilişkisine önem verdiğini söylemek mümkündür. Eğitimin bakış açısına etkisi ve dolayısıyla kullanılan kelimelere olan etkisi bu noktada gözlemlenebilmektedir. Dil sabit kalmayan ilerleyen bir noktada karşımıza çıkmaktadır. Yeni oluşan jargon ile dil genişlemekte ve bu yeni kelimeler ile düşünsel bağlam da değişmektedir. Kullanılan kelimelerden bir kısmı terminolojik eklenmeler ile oluşsa da, bunun dışında kalan kelimelerin kullanımı eğitimin verdiği etki ile olmaktadır. Foucault (1994) dil ve bilginin ilişkisi üzerine; ‘Bilgi ve dil, birbiri ile tam bir şekilde kesişmektedirler. Temsilin içinde, aynı köken ve aynı işleyiş ilkesine sahiptirler; birbirlerine yaslanmakta birbirlerini tamamlamakta ve birbirlerini karşılıklı olarak eleştirmektedirler’ yorumunu yapmaktadır. Bu noktada bilgilerin etkisi ile dilin aktarılacak ilerlediğini söylemek mümkündür. Başlangıç seviyesindeki öğrenciler tarafından kullanılan kelimelerin derslerinin yürütücülerinden duydukları bazı kelimelerin direk yansımaları olarak her noktada kullanıldığını da görebilmekteyiz. Eğitimde kat edilen zaman ilerledikçe yürütücülerinden ve mimarlık fakültesinin mevcut ortamından edinilen yeni kelimeler kendi bağlamında düşünülüp özüm senerek kabul görmektedir.

İkinci açık uçlu soruda (mimarlığın toplumdaki yer konusunda en önemli gördüğünüz yön nedir?) öğrencilerin mimarlığa ve mimariye bakış açılarına dair belirli ipuçları da kullanılan kelimeler çerçevesinde gözlenebilmektedir. Mezuniyet seviyesindeki öğrenciler mimarlığa ve toplumdaki yerine eleştirel bir gözle

bakabilmektedir. Mimarlığı insan odaklı olarak değerlendirip ve yaşam kalitesini arttırmak ve belirli değişimler yaratmak için bir araç olarak değerlendirmektedirler. Başlangıç seviyesi öğrencilere bakıldığı zaman daha keskin ifadeler ile mimarlığın yön verici rolünü üstlendiği görülebilmektedir. ‘Toplumu düzene sokma’ ve ‘insanların yaşantılarına yön verme’ gibi kavramların başlangıç seviyesindeki öğrenciler tarafından sıklıkla kullanıldığı gözlemlenebilmektedir. Bu noktada kullanılan kelimelerin farklılaşmasının yanı sıra mimarlığa bakış açısının da belirli yönlerde değiştiğini söylemek mümkündür.

Dil üzerine çalışma-1 kapsamındaki son inceleme yirmi dört imaj arasından öğrencilerin kendi tasarım anlayışlarına en yakın hissettikleri tasarımların yanlarına nedenini yazmaları istenen kısımdır. Bu noktada öğrencilerden bazıları üçten fazla tasarıma yorum yapmış, bazı öğrenciler ise tasarım anlayışlarına hiç uymayan tasarımları da eleştirmişlerdir. Çalışmanın bu noktasında iki adet sonuç dikkat çekmiştir.

Birincisi çalışmadan beklenen sonuç olan, kullanılan kelimelerdeki farklılaşmanın gözlemlenmiş olmasıdır. Öğrenciler tercih ettikleri tasarımların nedenlerini yazarken başlangıç seviyesindeki öğrencilerin tasarımları tercih ederken ‘akış’ olarak nitelendirdikleri kavrama en çok dikkat ettikleri gözlemlenmiştir. Başlangıç seviyesindeki öğrencilerin tercihlerinde; bir yapının eğrisel olması ve doğrusallık yerine eğim ve amorfluğun kullanılması olumlu bir tercih oluştururken, mezuniyet seviyesindeki öğrenciler bu özellikleri barındıran tasarımlar için, form kaygısı göttüğüne dair bir eleştiride bulunmuşlardır. Başlangıç seviyesindeki öğrenciler yine tercih yaparken ‘güzel’, ‘göze hitap eden’, ‘göze hoş görünen’, ‘değişik’ gibi terimleri kullanırken mezuniyet seviyesindeki öğrencilerde bunlar yerini, ‘topografya ile uyum’, ‘yeniden değerlendirme’, ‘geçirgenlik’, ‘ölçek’, ‘bütün/parça’, ‘yerle ilişki-ilişkisizlik’ gibi terimlere bırakmıştır. Bu noktada başlangıç seviyesindeki öğrencilerin olumlu olarak adlandırılacak sıfatlar ile tarifledikleri tasarımların mezuniyet seviyesindeki öğrencilerin çoğunluğu tarafından olumlanmadığını da görebilmekteyiz. Yaklaşım ve eğilimdeki değişim burada da net bir şekilde gözlemlenebilmektedir. Yaklaşımındaki farklılığın sonucu olarak oluşan bu eğilim iki grubun seçimlerinde ve kullandıkları kelimelerde de farklılık oluşturmaktadır. Karşılıklı olarak dil ve bu eğilim birbirini etkilemektedir.

Fakat bu noktada asıl dikkat çeken ikinci sonuç olacaktır. Çalışma yapılırken bu sonucun alınması beklenen sonuçlar arasında olmamak ile birlikte, çalışma sonucunda gözlemlenmiştir. Çalışmanın dil kullanımını incelenen kısmı için oldukça önemli bir gelişme olarak nitelendirilebilecek bir sonuç olarak karşımıza çıkmaktadır. Başlangıç ve mezuniyet seviyesindeki öğrencilerin kullandıkları kelimelerde farklılıklar gözlemlenmek ile birlikte, benzer kelimelerin kullanıldığı da gözlemlenmiştir. ‘Geçirgenlik’ ve ‘ışık’ gibi kavramlar başlangıç ve mezuniyet seviyesindeki öğrenciler için de önem teşkil etmektedir. Bunlara ek olarak benzer kelime kullanımında kullanılan kelimenin kapsamının ve kast edilenin değişebildiği gözlemlenmiştir. Bu değişim dilin yapısından kaynaklanmaktadır. Dilin değişken ve çok anlamlı bir yapısı vardır (Manguel, 2007). Kullanılan kelimelerin anlamları bilgi birikimi ile değişmekte ve yeni bir bağlamda değerlendirilmektedir. Örnekleme gerekirse, ‘çevre ile uyum’ ve benzeri tabirlerin kullanıldığı tasarımların birbirinden farklı olduğu gözlemlenebilmektedir. Yani başlangıç seviyesindeki öğrencilerin ‘çevre ile uyum’ ifadesiyle anlatmak istedikleri ile mezuniyet seviyesindeki öğrencilerin anlatmak istedikleri birbirinden farklıdır. Kullanılan kelimelerin kendi içerisinde öğrencilerde oluşturdukları anlamlar değişmekte ve kullanım şekilleri değişmektedir. Başlangıç seviyesi öğrencilerim ‘çevre ile uyumlu’ olarak nitelendirdikleri bir yapı mezuniyet seviyesindeki öğrenciler tarafından aynı şekilde değerlendirmemektedir.

Şekil 4.6: Başlangıç seviyesi öğrencilerinin çevre ile uyumlu olarak nitelendirdikleri yapılara iki örnek (Url-15, Url-31).

Şekil 4.7: Mezuniyet seviyesi öğrencilerinin çevre ile uyumlu olarak nitelendirdikleri yapılara iki örnek. (Url-25, Url-35)

Kelimeler içerisinde bulundukları bağlamda farklı bir anlam kazanmaktadır. Kelimenin anlamı bulanık ve sürekli değişkendir. (Snodgrass ve Coyne, 2006) Bilginin etkisi ile öğrenilen yeni kelimeler değişken yapısı kapsamında belirli bir çerçeveye oturmakta ve bu şekilde kullanılmaya başlanmaktadır. Yani aynı kelimelerin kullanılması durumunda dahi, kelimelerin anlatmak istedikleri ve kapsamı değişmektedir.

Şekil 4.8: Başlangıç seviyesi ve mezuniyet seviyesi öğrencilerinin çevre ile uyumlu olarak nitelendirdikleri yapıların tamamından hazırlanmış kolaj.

4.1.4 Sonuçların değerlendirilmesi

İstanbul Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi başlangıç seviyesi ve mezuniyet seviyesi öğrencilerinin gönüllü katılımları esasen yapılan Çalışma-1'in sonucunda; öğrencilerin mimari yapılara bakış açıları ve oluşan eğilimleri, kullandıkları sözel dil ve dil kullanımındaki değişimleri gözlemlenmek istenmiş ve bu doğrultuda sonuçlar alınmıştır.

Eğilimleri açısından sonuçlar incelendiğinde, bu noktanın gözlemlenmesi için sorulan iki sorudan ikisinde de beklenen yönde sonuçlar alınmıştır. Dokuz imajdan oluşan ve aralarından tasarım anlayışlarına uygun olan tasarımı seçmeleri istenen soruda, başlangıç seviyesi öğrencilerinin çoğunluğunun ilgi gösterdiği yapıya mezuniyet seviyesi öğrencileri tarafından oldukça az sayıda bir tercih yapılmıştır. Beklendiği gibi başlangıç seviyesindeki öğrenciler daha şekilci yaklaşım olarak nitelendirebileceğimiz, amorf yapılara yönelmişlerdir. Mezuniyet seviyesinde ise bu durum daha farklı bir form arayışında karşımıza çıkmaktadır. Amorf yapılardan ziyade çevre ve topografya ile uyumlu ve form olarak rijit yapılara yönelmişlerdir. Ayrıca mimarlık tarihi açısından önemli bir yerde duran Louis Kahn'ın yapısı da mimarlık bilgisi doğrultusunda mezuniyet seviyesi öğrencileri tarafından tercih edilmiştir. Bu eğilimi anlamak amacı ile sorulan ve beş üzerinden puan vermeleri istenen yirmi dört imajdan oluşan soruda da beklenen yönde sonuçlar alınmıştır. Başlangıç seviyesi öğrencilerin çoğunlukla yüksek puanlar verdiği yapılar mezuniyet seviyesi öğrencileri tarafından tercih edilmemiştir. Tam tersi olarak mezuniyet seviyesi öğrencilerinin de tercihleri birinci sınıflar tarafından bu ilgiyi görmemiştir.

Bu noktada mezuniyet seviyesi öğrencilerinin çoğunun tam puan verdiği Pompidou Kültür Merkezi de oldukça önemli bir yerde durmaktadır. Mezuniyet seviyesindeki bir çok öğrenci tam puan vermiş ve sorunun ikinci aşaması olan tasarım anlayışınıza yakın gördüğünüz üç tasarımın yanlarına neden o tasarımı seçtiklerini yazmaları istendiğinde, bu yapıya yorum yapma gereği duymuşlardır. Çalışmaya katılan mezuniyet seviyesi öğrencilerinin büyük bir çoğunluğu bu yapıyı tasarım anlayışlarına yakın bulmuş ve nedenlerini yazmışlardır. Bu noktada çalışma kapsamında bilgi birikiminin etkisi ile öğrencilerinin mimariyi değerlendirmelerinin ve algılamalarının değiştiğini söylemek mümkündür. Mimarlık eğitimi oluşturduğu bilgi birikimi ile bir bakış açısı yaratmakta ve bu bakış açısı çerçevesinde bir eğilim oluşmaktadır. Mimari yapıları değerlendirirken bu eğilim karşımıza çıkmaktadır.

Mezuniyet seviyesi öğrencileri ile başlangıç seviyesi öğrencilerinin birbirinden oldukça farklı yapı seçimleri de bunu gözler önüne sermektedir. Çoğu mezuniyet seviyesi öğrencisi, başlangıç seviyesi öğrencilerinin tercih ettikleri yapıları şekilci yaklaşıma sahip olmaları açısından eleştirmiş ve bu şekilde yorumlar yapmışlardır. Mezuniyet seviyesine gelindiğinde bilginin etkisi ile önceliklerin değişmesi söz konusu olmaktadır. Mezuniyet seviyesindeki öğrenciler imaj üzerinden tasarımları yorumlarken dahi bilgi birikimi çerçevesinde düşünmekte ve yorum yapmaktadırlar. Tasarımı bulunduğu bağlamda değerlendirip ona göre bir yorumlama yapabilmektedirler.

Çalışmanın ikinci kısmı olan dil incelemesi bölümünde beklenen sonuca ek olarak bir sonuç daha ortaya çıkmıştır. Çalışmanın amacını destekleyen bu sonuç ile birlikte çalışmanın bu kısmında beklenen yönde bir sonuç olduğunu söylemek mümkündür. Çalışma kapsamında öğrencilere 2 adet açık uçlu soru sorulmuştur.

Açık uçlu ‘bir mimari tasarımda önem verdiğiniz özellikleri birkaç kelimedен oluşacak şekilde sırası ile yazar mısınız?’ sorusu ile hem kullandıkları dildeki değişim hem de öncelikleri belirlenmiştir. Bu noktada kullanılan kelimelerin oldukça değiştiği gözlemlenebilmiştir. ‘Estetik’, ‘akış’, ‘uyum’, ‘süreklilik’ gibi kavramlara ek olarak ‘özgünlük’ kavramı da karşımıza çıkmaktadır. Fakat özgünlük kavramının çerçevesi bu noktada devamında kullanılan ‘kullanıcıyı şaşırtması’, ‘etkilemesi’, ‘beklenmedik olması’ üzerinden bir değerlendirme noktasında olduğunu söylemek mümkündür. Mezuniyet seviyesi öğrencilerinde ise kullanılan kelimeler daha çok ‘kent-insan ilişkisi’, ‘yere aitlik’, ‘kullanım amacı’, ‘alan ile ilişki’, ‘çevre ile uyum’, ‘bölgenin mevcut topografyası’, ‘ölçek’ gibi kavramlar karşımıza çıkmaktadır. Bunlara ek olarak ‘mekânsal örüntü’, ‘çok katmanlılık’, ‘programatik ilişki’, ‘mekân organizasyonu’, ‘kesit ilişkileri’, ‘bölge dinamikleri’ gibi yeni bir jargon ile tanımlamalar yapılmıştır. İkinci açık uçlu soru olan, ‘mimarlığın toplumdaki yeri konusunda en önemli gördüğünüz yön nedir ?’ sorusuna verilen cevaplar çerçevesinde kullanılan kelimelerde farklılaşma gözlemlenmiş ve bu doğrultuda da mimarlığın toplumdaki yeri hakkında düşüncelerde de farklılaşmalar gözlemlenmiştir. Bu iki soruya verilen cevaplar çerçevesinde bilgi birikiminin, her mesleki eğitimde olduğu gibi belirli bir terminoloji eklediğini fakat buna ek olarak mimarlık eğitimi çerçevesinde bu terminolojik bilgiye ek olarak kullanılan sözel dilde değişimler gözlemlenmiştir. Çalışmanın ikinci kısmı olan yirmi dört imajdan

oluşan soruda, kendi tasarım anlayışlarına yakın hissettikleri tasarımlardan üç tanesine nedeninin yazmaları istenmiştir. Herhangi bir kelime verilmeden bireysel olarak cevapladıkları bu soruda, kullanılan dilin farklılaştığı görülmüştür. Yorum yapılan tasarımlardaki değişim ile birlikte kullanılan kelimelerde değişmektedir. Mezuniyet seviyesi ve başlangıç seviyesi öğrencilerinin yorum yapmak istedikleri ve kendilerine yakın hissettikleri tasarımlar birbirinden farklı olmuştur. Bazı öğrenciler tasarım anlayışlarına uymayan tasarımlara da eleştirel bazı yorumlar yazmışlardır. Bu noktada önemli bir sonuç olarak görülen ve çalışma başlangıcında ön görülmeyen fakat çalışmanın amacını destekleyen bir diğer sonuç da kullanılan kelimelerin bağlamının değişmesinin gözlemlenmesidir.

İki grubunda yorum yaparken kullandığı bir söz öbeği olan ‘çevre ile uyum’ örneğinden ilerlenirse, söz öbeğinin kullanıldığı tasarımlar birbirinden oldukça farklıdır. Başlangıç seviyesindeki öğrencilerin çevre ile uyumlu olarak nitelendirdiği ve bu sebep ile seçtiği yapılar ile mezuniyet seviyesindeki öğrencilerin çevre ile uyumlu olarak nitelendirdikleri yapılar gerek form, gerek malzeme kullanımı gerek ise topografya ile ilişki açısından birbirinden oldukça farklıdır. Bu noktada gözlemleyebildiğimiz önemli bir sonuç aynı söz öbeğinin birbirinden oldukça farklı durumlar için kullanılıyor olmasıdır. Mezuniyet seviyesindeki öğrenciler, mevcut yapının topografya ile uyumunu, insan ilişkilerini verilen temsiller üzerinden sorgulamakta ve bu açıdan çevre ile uyumlu olarak nitelendirmektedirler. Yani edinilen bilgi ile kullanılan kelimelerin bağlamı değişmektedir. Kelimelerin ifade ettikleri güçlenmekte ve bu çerçevede kullanılmaktadır.

Sonuç olarak çalışma-1 kapsamında öğrencilerin eğitim sürecinin sonunda yapıları değerlendirirken ve yorumlarken belirli bir eğilim içerisinde oldukları gözlemlenmiştir. Mezuniyet seviyesindeki öğrenciler topografya ile uyumlu, insan ve kent ölçeğiyle uyum içerisinde olan yapılara eğilim gösterirken, başlangıç seviyesindeki öğrencilerin büyük çoğunluğu görselliği ve formu ön planda olan tasarımlara yönelmektedirler. Çalışmanın dildeki değişimler ile ilgili olan kısmında da kullanılan kelimelerin değiştiği gözlemlenmiştir. Buna ek kullanılan kelimelerin bağlamının değişmesi de gözlemlenen bir diğer sonuç olarak karşımıza çıkmaktadır.

4.2 Çalışma-2

Gelişen ve değişen bilgi ortamı, kendi yeniliklerini ve paylaşımlarını da beraberinde getirmektedir. Yeni iletişim araçlarının oluşması ile tartışma ve fikir alışverişinin, karşılıklı konuşma ortamlarına ek olarak internet sitelerine taşındığını söylemek yanlış olmayacaktır. İnternet akademisyenler ve araştırmacılar arası iletişim amacı ile yapılandırılmış olsa da gelişen ve değişen yeni durumda, internet kullanımı herkese ve her amaca hizmet eder bir konuma gelmiştir (Wallece,1999). Yeni bir bakış açısıyla, birçok farklı alandan insanı aynı platform üzerinde buluşturması ve veri elde etme olanağının oldukça geniş olması sebebi ile internet siteleri oldukça önemli bir konumdadır. Bu noktada yadsınamaz bir veri oluşturmaktadırlar. Tez kapsamında ele alınan konunun daha geniş bir çerçeveden incelenebilmesi amacı ile çalışma-2 gerçekleştirilmiştir. Çalışma-2 olarak adlandırılan alan çalışması; mimari tartışmaların yapıldığı internet siteleri üzerinden dil kullanımının incelenmesini kapsamaktadır. Çoğunluk ile mimarlık mesleğinden insanların paylaşımlarda bulunduğu ve kullandığı platformlar ile bireylerin kendi istekleri ile belirli mimari yapılar hakkında paylaşımlarda bulundukları; mimarlık mesleğinden olmasa da mimarlık ile ilgili tartışmaların yapıldığı forumlar çalışma kapsamında incelenecektir. İncelenmek istenen siteler sırası ile

- www.archinect.com
- www.archdaily.com
- www.skyscraperpage.com
- www.skyscrapercity.com
- www.wowturkey.com
- www.mimarlikforumu.com' dur.

4.2.1 Amaç

İnternetin mevcut durumda geldiği konum, bilgi alışverişi açısından oldukça önemli bir noktada durmaktadır. İnternet hızla gelişmekte ve milyonlarca internet sitesini bünyesinde barındırmaktadır (Dreyfus,2001). Ve bu internet siteleri her gün birbirinden farklı birçok insan tarafından kullanılmaktadır. Bu noktada oldukça geniş kitlelerden veri toplama olanağı sağladığını söylemek doğru olacaktır. Bilgi ve veri alışverişinin oldukça geniş bir alan kapladığı da bir gerçektir. İnterneti birçok özelliğinin yanı sıra bilgi alışverişi amacı ile de kullanılmaktadır (Wallece,1999). Bu bilgilerin tez kapsamında toplanması ve değerlendirilmesi aşamasında odak noktasını mimari tartışmaların yapıldığı internet siteleri oluşturmaktadır. Mimari tartışmaların yapıldığı siteler üzerinden yapılan bu alan çalışmasının ana amacı; bağımsız ve bir kısıtlama olmadan paylaşım yapılan bu sitelerdeki verilerden yararlanılarak mimar ve mimarlık dışı disiplinlerden insanların kullandıkları dilin farklılıklarını gözlemleyebilmektir.

Birbirinden bağımsız, dünyanın farklı yerlerinden insanların kendi şehirlerindeki mimari sorunları ve mimari yapıları değerlendirmelerini kapsayan tartışmaları içeren bu sitelerden edinilen bilgi oldukça önemlidir. Herhangi bir zorunluluk olmaksızın gördükleri, beğendikleri ya da beğenmedikleri mimari tasarımları tartışmaya sunmaktadırlar. Dünyanın çeşitli yerlerinden insanların bu sitelerde mimari yapılar hakkında yorum yapıyor olması da çeşitlilik açısından oldukça önemlidir. Çalışma-1'in aksine sadece İstanbul Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi bazında değil, daha geniş bir alanın incelenmesine olanak sağlamaktadır. Bu neden ile Çalışma-2'nin internet siteleri üzerinden ilerlemesi planlanmıştır. Bakış açıları arasındaki fark, kullanılan dildeki değişimler gözlemlenmesi amaçlanmaktadır. Mimarların sıklıkla kullandığı ve paylaşımlarda bulunduğu 'Mimarlıkforumu', 'Archdaily', 'Archinect' siteleri ile bağımsız olarak mimarlık disiplininden gelmeyen insanların paylaşımlarda bulundukları 'Wowturkey', 'Skyscraperpage', 'Skyscrapercity' siteleri arasında dil kullanımı çerçevesinde bir kıyaslama yapılması planlanmaktadır.

4.2.2 İnternet sitelerindeki mimari tartışmalar üzerinden dil kullanımının incelenmesi

Dil kullanımı çerçevesinde mimarların kullandığı ‘Mimarlıkforumu’, ‘Archdaily’, ‘Archinect’ siteleri ile mimarlık disiplininin gelmeyen insanlarında paylaşımlarda bulundukları siteler arasından ‘Wowturkey’, ‘Skyscraperpage’, ‘Skyscrapercity’ seçilmiştir. Bu seçimde ortak konuların ve ortak yapı eleştirilerinin olması etken olmuştur. Sitelerden alınan aynı ve benzer konular ve tasarımlar üzerine olan tartışmalarda kullanılan kelimeler arasında bir kıyaslama yapılmıştır. Toplamda yedi adet konu ve yapı incelemesi üzerinden giden bu çalışmada; seçilen konu ve yapıların üzerine en çok veri bulunabilen konu ve yapılar olduğunu belirtmekte fayda vardır. Yedi adet olan incelemelerde seçimdeki eleyici faktör yeterli veri toplanabilmesi olarak belirlenmiştir. Yapılar ve konu başlıklarının içerikleri bu noktada önem teşkil etmemektedir.

İnceleme-1 olarak adlandırılan çalışmada; ‘Mimarlıkforumu’ (Url-36) ve ‘Wowturkey’ (Url-37) internet sitelerinde Sapphire projesinin değerlendirildiği konu başlıkları üzerinden bir inceleme yapılmıştır. Bu noktada projenin kendinin seçimde bir etkisi olmadığından, sadece veri çokluğu açısından seçildiğini belirtmekte fayda vardır. Özel isimler dışında olan isimlerden ve projeyi nitelemek ve değerlendirmek üzere kullanılan sıfatlardan oluşan bir sıralama yapılmıştır. Çizelge 4.3’ te görüldüğü gibi en çok kullanılan kelimelerden en aza doğru ilerleyen, 40 kelimeden oluşan bir sıralama yapılmıştır. Kelime sayısı bütün incelemelerde kendi içerisindeki veri çokluğuna göre belirlenmiştir.

Kullanılan sıfatlar incelendiğinde; iki sitede kullanılan sıfatlarda farklılıklar ve benzerlikler olduğu gözümüze çarpmaktadır. Önceliklerin değerlendirme sırasında değişmiş olduğu ve bu değişimin kullanılan kelimelere yansıdığını söylemek doğru olacaktır. ‘Ekolojik’ kelimesi en çok kullanılan kelime olarak mimarların çoğunlukla kullandığı Mimarlıkforumu’nda karşımıza çıkmaktadır. İkinci olarak en çok kullanılan sıfat ‘iyi’ olmuştur. İyi kavramının kullanım bağlamı ‘iyi proje’, ‘iyi çözüm’ vb. şeklindedir. ‘Ekolojik’ kelimesinin en çok kullanılan kelime olması bu noktada oldukça önemlidir. Mimarların tartışmadaki önceliğini ve değerlendirme unsurlarını bu proje bağlamında gözlemleyebilmekteyiz. Görsele referans veren sıfatlar dışında projenin diğer girdilerinin de değerlendirildiğini

gözlemleyebilmekteyiz. Buna keza Wowturkey’ de en çok kullanılan sıfatlar ‘yüksek’ ve ‘güzel’ olmuştur. Yapının mevcut göze çarpan özelliklerinden olan ‘yüksek’ kavramı bu noktada kullanıcıların dikkatini çekmiştir. Diğer sıfat olan ‘güzel’ ise; tasarıma olan beğenilerine referans veren bir kelime olup, görsele itafen kullanılmaktadır. ‘Güzel’ kelimesi Mimarlıkforumu’nda bir nebze daha aşağıda bir sırada yer almış olsa da kullanıldığını söylemek gerekmektedir. Fakat buna ek olarak ‘doğal’, ‘tarihi’, ‘yanlış’ ve ‘olumlu’ sıfatları da kullanılmıştır. Bu noktada ‘tarihi’ ve ‘doğal’ kelimeleri de önceliklere referans verir niteliktedir. ‘Yanlış’ ve ‘olumlu’ kelimeleri de yapılan çözümler kapsamında, yorumlara referans verdiğinden değerlendirmelerin bu zeminde yapıldığını anlayabilmekteyiz. Birbirinden farklı kelimelerin nitelendirme ve değerlendirme için kullanıldığı bu örnekte benzer sıfatlarında kullanılmıştır. ‘Yeni’ kavramı da iki site içinde kullanılmış bir sıfattır.

Kullanılan diğer kelimeler incelendiğinde ‘mimarlık’, ‘mimar’, kelimeleri de sıklıkla kullanılan kelimelerden olup diğer sitede böyle bir kullanım gözlemlenmemektedir. Proje’nin kapsamı, kendisi ve mimarı çerçevesinde bir değerlendirme yapıp mimarlık da değerlendirilmektedir. Yine dikkat çekici bir nokta olarak ‘ekoloji’, ‘iletişim’, ‘merak’, ‘kent’ ve ‘kamu’ kelimelerinin kullanımıdır. Değerlendirme önceliklerinin anlaşılabilirdiği bu noktada kullanılan dildeki değişimleri gözlemleyebilmekteyiz. Karşılıklı bir süreç olan değerlendirme ve dildeki değişim birbirini etkilemekte ve kullanılan kelimeleri ve sıfatları değiştirmektedir. Mimarlık bilgisinin ve geçmiş deneyimlerin bu noktadaki değerlendirme ve kelimelerin değişmesinde etkisi vardır.

Çizelge 4.3 : Inceleme-1 sonuçlar

mimarlıkforumu inceleme-1 sonuçları		wowturkey inceleme-1 sonuçları	
1. ekolojik	21. son	1. bina	21. emniyet
iyi	seyir	yüksek	fotoğraf
proje	iş	metre	gökdelen
bina	tepe	inşaat	resim
kat	iletişim	kat	kule
yeni	ağaç	güzel	büyük
yüksek	metre	otel	yol
yapı	alışveriş	ilk	gün
güzel	kent	zemin	proje
başka	metrekare	katlı	metrekare
mimarlık	tarihi	seyir	yakın
büyük	kaygı	son	vinç
alt	özellik	alışveriş	ton
inşaat	dikey	yer	üst
mimar	yükseklik	iyi	merkez
ekoloji	merak	yeni	özel
gökdelen	kamu	arka	manzara
alan	ilk	toplam	yapı
merkez	yanlış	aynı	doğru
20. doğal	40. olumlu	20. ilk	gece
* en çok kullanılan kelimedenden en az kullanana doğru sıralanmıştır		40. = isimler	
		= sıfatlar	

İnceleme-2 olarak adlandırılan inceleme kapsamında, yine veri çokluğuna göre seçilmiş olan Loft projelerinin üzerine ‘Mimarlıkforumu’ (Url-38) ve ‘Wowturkey’ (Url-39 ve Url-40) sitelerindeki yorumlar üzerinden bir inceleme yapılmıştır. Toplanan veri miktarı üzerinden incelemenin sonucunda elde edilecek kelime sayısı 35 olarak belirlenmiştir.

Projeyi değerlendirmek üzere kullanılan sıfatlarda dikkat çeken nokta, bu değerlendirme sırasında Mimarlıkforumu’nda kullanılan ‘iyi’, ‘önemli’, ‘başarılı’ sıfatları olmuştur. ‘Güzel’, ‘çirkin’ vb. kelimeler yerine, ‘başarı’ kavramı üzerinden bir değerlendirme yapılmıştır. ‘İyi’ kavramı burada da proje değerlendirmesinde karşımıza çıkmaktadır. Bu noktada değerlendirmelerin ve yaklaşımın nasıl olduğu kullanılan sıfatlardan anlaşılabilmektedir. İyi ve başarı kavramları çerçevesinde bir proje değerlendirmesi yapılmıştır ve bu iki sitenin kullanıcıları arasındaki yaklaşım farkını ortaya koymaktadır. Çevre binaları değerlendirmek amacı ile Wowturkey sitesindeki kullanıcılar ‘çirkin’ kelimesini kullanmışlar fakat bu kelime Mimarlıkforumu’nda kullanılmamıştır. Terminolojik kelimelerin kullanımı da dikkat çekmektedir.

‘Mekân’, ‘plan’, ‘dönüşüm’, ‘konut’, ‘çözüm’, ‘cephe’ gibi kavramlar mimarlık forumunda kullanılmakta fakat diğer sitede böyle bir kullanım görülmemektedir. Kelime kullanımındaki değişim bu noktada da gözlemlenebilmektedir. ‘Cephe’ kelimesinin kullanımı bu noktada önem teşkil etmektedir. Diğer sitede buna karşılık olarak anlatılmak istenen ‘taraf’ kelimesi ile ifade edilmiştir. Bu durum mimarlarda terminolojik bilginin ardından oluşan jargonun bir sonucu olarak karşımıza çıkmaktadır. Aynı öge farklı ifadeler ile anlatılmaya çalışılmıştır. Bu inceleme kapsamında özel isimlerin sıralamaya girmemesi durumu için önemli görüldüğü için bir istisna yapılmıştır. Mimarlık forumunda Corbusier’den bahsedilip referanslar verilmiştir. Ünlü bir mimardan proje değerlendirmesi kapsamında bahsedilerek yapılan bu değerlendirme; mimarlık bilgisi ile doğrudan ilişkili bir durum olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu sebeple sıralamaya dahil edilmiştir.

İnceleme-3 olarak isimlendirilen çalışmada, Meydan alışveriş merkezi üzerinden ‘Mimarlıkforumu’ (Url-41) ve ‘Wowturkey’ (Url-42) sitelerinde yapılan değerlendirmeler incelenmiştir. Toplanan veri çerçevesinde sıralanan kelime sayısı bu çalışma içinde 40 olarak belirlenmiştir. Sonuçlar Çizelge 4.5’ te görüldüğü gibi olmuştur.

Çizelge 4.4 : İnceleme-2 sonuçlar

mimarlıkforumu inceleme-2 sonuçları		wowturkey inceleme-2 sonuçları	
1. konut	21. daire	1. bina	21. harfiyat
iyi	apartman	inşaat	katlı
proje	ortak	proje	holding
bina	merak	itibar	trafik
cephe	çözüm	gökdelen	taraf
yeni	çağdaş	sağ	ofis
yapı	örnek	eski	parelel
aynı	plan	ağustos	izin
ev	mekan	fotoğraf	yaşam
önemli	doğru	benzer	daire
zaman	mahremiyet	sorun	gayrimenkul
ofis	dönüşüm	arka	satış
blok	açık	taraf	işmerkezi
büyük	corbusier	yüksek	iş
kapalı	35. başarılı	çirkin	35. ilave
görünen		ana	
satış		yol	
bahçe		doğru	
küçük		genel	
20. konu	40.	20. durum	40.
* en çok kullanılan kelimedenden en az kullanana doğru sıralanmıştır		= isimler	
		= sıfatlar	

Çizelge 4.5 : İnceleme-3 sonuçlar

mimarlıkforumu inceleme-3 sonuçları		wowturkey inceleme-3 sonuçları	
1. meydan	21. ilgili	1. alışveriş	21. klasik
alışveriş	çim	meydan	yeni
açık	inşaat	merkez	hedef
proje	çatı	proje	metrekare
merkez	farklı	büyük	merak
tuğla	zemin	açık	alan
yapı	başarılı	insan	gündüz
mimarlık	genel	inşaat	önemli
yeni	insanlar	fotoğraf	güzel
metro	yorum	metro	kaynak
ilk	bina	iyi	tasarım
kapalı	otopark	genç	çekici
güzel	mimar	toprak	koşul
yeşil	çevre	yer	hizmet
yakın	korkuluk	koşul	sistem
iyi	kaplama	hitap	nüfus
benzer	malzeme	mağaza	dev
aynı	cephe	ısı	bölge
yer	merak	sahip	civar
20. alan	40. yaklaşım	20. kapalı	40. iş

* en çok kullanılan kelimedenden en az kullanana doğru sıralanmıştır

= isimler
 = sıfatlar

İnceleme-3'te sıfatlar kapsamında dikkat çekici bir farka rastlanmamıştır. 'Başarılı' sıfatının kullanımı bu noktada da karşımıza çıkmaktadır. Mimarlık forumunda 'başarılı' kelimesine ek olarak 'farklı' ve 'yeşil' sıfatları kullanılmış, diğer sitede ise 'çekici' ve 'klasik' sıfatlarının kullanıldığı gözlemlenmiştir. 'Açık', 'kapalı', 'iyi', 'güzel' sıfatları her iki site içinde kullanılan kelimeler arasında yer almaktadır. Fakat sıfatlar dışında kullanılan kelimeler kapsamında farkları bu noktada gözlemleyebilmekteyiz. Birbirinden oldukça farklı kelimeler sonuç kısmında karşımıza çıkmaktadır. Değerlendirmede öne çıkan unsurların değişmesi ile sonuçlar farklılaşmıştır. Mimarlık forumundaki tartışmada kullanılan malzeme üzerinden bir tartışma ilerlemiş ve 'tuğla' kelimesi oldukça fazla kullanılmıştır. Ayrıca öncelikleri ve değerlendirme unsurlarını; 'çevre', 'korkuluk', 'kaplama', 'malzeme', 'cephe' ve 'yaklaşım' kelimelerinin kullanımından ötürü algılayabilmekteyiz. Yapıyı değerlendirirken bu unsurları göz önünde bulundurarak bir değerlendirme yapılmıştır. Malzeme kullanımı ve mimari öğelerin kullanımının değerlendirilmesi dikkat çekicidir. Buna ek olarak daha kavramsal olarak yapılan değerlendirmelerde bir fark yaratmaktadır. Ve bu değerlendirme kapsamında kullanılan dildeki değişim oldukça net bir şekilde gözlemlenebilmektedir. Mimarlık formasyonu ile edinilen bilgi ile birlikte mimarlık terminolojisine dahil olmuş; 'korkuluk', 'kaplama' gibi kelimelere ek olarak 'çevre ile olan ilişkisi' de değerlendirilmiştir. 'Yaklaşım', 'alan' gibi kelimelerin kullanımı da bu çerçevede karşımıza çıkmaktadır.

Çizelge 4.6 da sonuçları olan inceleme-4; Bursa Merinos Kültür Merkezi ve Parkı projesinin; 'Mimarlıkforumu' (Url-43) ve 'Wowturkey' (Url-44) sitelerindeki tartışmaları üzerinden gerçekleştirilmiştir. Toplanan veri kapsamında sıralama 25 kelime ile sınırlı tutulmuştur.

Kullanılan sıfatlar incelendiğinde; 'iyi' kelimesinin mimarlık forumu kullanıcıları tarafından en çok kullanılan sıfat olduğu gözlemlenebilmektedir. Buna karşılık Wowturkey sitesinin kullanıcıları değerlendirme yaparken 'güzel' kelimesini kullanmışlardır. Buna ek olarak kullanılan kelimelerde önceliğin anlaşılmasını sağlayan 'peyzaj', 'kamu', 'mekân' gibi dil farklılıklarını ortaya koyan kelimeler mimarlar tarafından Mimarlıkforumu'nda kullanılmıştır.

Çizelge 4.6 : İnceleme-4 sonuçlar

mimarlıkforumu inceleme-4 sonuçları		wowturkey inceleme-4 sonuçları	
1. kültür	21. işçi	1. proje	21. bugün
merkez	sene	merkez	eski
metrekare	elit	güzel	ayrı
proje	önemli	kongre	zaman
iyi	25. kültürel	kültür	25. sanayi
büyük		büyük	
alan		yer	
peyzaj		park	
kamu		yeni	
render		alan	
fabrika		açık	
insan		sanat	
kent		modern	
açık		tekstil	
mevcut		tarihi	
film		mevcut	
farklı		müze	
yer		yeniden	
mekan		tebrik	
20. sınıfsal	40.	20. opera	40.
* en çok kullanılan kelimedenden en az kullanana doğru sıralanmıştır		= isimler	
		= sıfatlar	

Çizelge 4.7 : İnceleme-5 sonuçlar

mimarlıkforumu inceleme-5 sonuçları		wowturkey inceleme-5 sonuçları	
1. iyi	21. sürekli	1. güzel	21. ofis
proje	büyük	otogar	beyaz
mimarlık	kişisel	terminal	farklı
yapı	amorf	adet	ekim
tasarım	gelişigüzel	proje	araç
yorum	yolcu	uygun	peynir
zaman	zor	yeni	doğal
doğru	durum	oda	hoş
konu	kabuk	mimari	çağdaş
iş	belediye	tasarım	estetik
cevap	etik	şehirlerarası	küçük
mimar	otobüs	hayırlı	büyük
mimari	eleştiri	önemli	kaldırım
terminal	tür	salon	peron
önemli	35. yırtık	belediye	35. şehir
farklı		örnek	
doğal		hizmet	
bina		alan	
yanlış		eski,	
20. mekan	40.	20. satış	40.
* en çok kullanılan kelimeden en az kullanana doğru sıralanmıştır		= isimler	
		= sıfatlar	

Inceleme-5 olarak adlandırılan çalışmada; ‘Mimarlıkforumu’ (Url-45) ve ‘Wowturkey’ (Url-46) internet sitelerinde Nevşehir Otobüs Terminali projesinin değerlendirildiği konu başlıkları üzerinden bir inceleme yapılmıştır. Bir önceki çalışmalar ile aynı şekilde hakkında yazılan veri çokluğuna göre seçilen bu konu başlığında; elde edilen veriler sonrasında sıralamadaki kelime sayısı 35 olarak belirlenmiştir. İncelemenin sonuçları Çizelge 4.7’ deki gibidir.

Betimlemek ve değerlendirmek için kullanılan sıfatlar değerlendirildiğinde; Mimarlıkforumu’nda ‘iyi’ sıfatının önceki incelemelerde olduğu gibi oldukça fazla kullanıldığı dikkat çekmektedir. Kelimenin kullanım şekli incelendiğinde; bağlamı önceden açıklanan şekilde proje değerlendirmesi çerçevesinde olmaktadır. Buna karşılık Wowturkey’de ‘güzel’ sıfatı betimlemelerde ve değerlendirmelerde en çok kullanılan sıfat olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu inceleme kapsamında ‘güzel’ kelimesi Mimarlıkforumu’nda kullanılmamıştır. ‘Amorf’, ‘gelişigüzel’ vb sıfatlarda kullanılan diğer kelimeler olan ‘kabuk’, ‘mekân’, ‘yırtık’ kelimeleri ile birlikte diğer sitedeki tartışmada kullanılan dilden oldukça farklı olarak karşımıza çıkmaktadır. ‘Kabuk’ ve ‘yırtık’ kelimelerinin referans verdiği yapının formun değerlendirmesi; diğer sitede başka bir nesne olan ‘peynir’ ile ilişkilendirilmiştir. Yapının formu üzerinden yapılan bu değerlendirmedeki yaklaşım farklılığı ve bu yaklaşımın ardından yapılan yorumlama kısmında kullanılan kelimeler birbirinden oldukça farklıdır. Bu da değerlendirme ve yorumlamada kullanılan dilin; mevcut konu ile ilgili bilgi birikimi ile değiştiğini; terminolojiye ek olarak ifade edilmiş şeklinin de değiştiğini gözlemlenebilmektedir.

Bu incelemede dikkat çeken bir diğer nokta ‘terminal’ ve ‘otogar’ kelimelerinin kullanımı olmuştur. Mimarlıkforumu’nda ‘otogar’ kelimesi kullanılmamış; yapının işlevini tariflerken ‘otobüs terminali’ ifadesi kullanılmıştır. Fakat mimarlık disiplininin olmayan insanların da sıklıkla kullandığı diğer site olan Wowturkey’de ‘otogar’ kelimesi ‘terminal’ kelimesine oranla daha fazla kullanılmıştır. Bu da spesifik bir konu olmak ile birlikte; iki grubun yaklaşım ve kelime seçimi konusundaki farklılıklarını anlamamıza olanak sağlar nitelikte bir veridir.

Inceleme-6 olarak adlandırılan çalışmada; ‘Archinect’ (Url-47 ve Url-48) ve ‘Skyscrapercity’ (Url-49) internet sitelerinde modern ve geleneksel mimarlık üzerine

olan tartışma başlıklarının üzerinden bir inceleme yapılmıştır. Elde edilen veriler sonrasında kelime sayısı 40 olarak belirlenmiştir. Sonuçlar Çizelge 4.8'deki gibidir.

Bu incelemede dikkat çeken nokta, konu başlıklarında da karşımıza çıkan mimari akımı ya da dönemi tanımlarken kullanılan kelimelerdir. 'Modern' ve 'geleneksel' mimari ile 'eski', 'yeni' mimari olarak iki farklı şekilde kullanılan betimlemelerde, Archinect sitesinde 'modern' ve 'geleneksel', Skyscraperpage sitesindeki tartışmalarda ise çoğunluk olarak 'eski' ve 'yeni' olarak bir betimleme tercih edilmiştir. Archinect sitesindeki tartışmanın bir tanesinde iç mimari değerlendirmelerde yapıldığından dolayı 'ışık', 'aydınlatma', 'mobilya', 'tavan' terimleri karşımıza çıkmaktadır. 'Mekân' kelimesi bu tartışmalarda da mimarların çoğunlukla kullandığı kelimelerden biri olarak ortaya çıkmaktadır. 'Ölçek' kelimesinin kullanılmış olması da bu noktada değinilmesi gereken bir unsurdur. Mekan ve ölçek kavramları çerçevesinde yapılan değerlendirmede, bir çok mimari unsurun dikkate alındığı bir değerlendirme yapılmıştır. Salt beğeni odaklı olmaktan ziyade bu girdileri de hesaba katan bir yaklaşım gözlemlenmiştir. Sıfatlar incelendiğinde ortak olarak kullanılan sıfatların dışında; 'kötü', 'güzel', 'sahte', 'estetik', 'ucuz', 'saf', 'zamansız' kelimelerinin Skyscrapercity kullanıcıları tarafından yorumlama ve betimlenmede kullanıldıklarını gözlemleyebilmekteyiz.

İnceleme-7 olarak adlandırılan çalışmada 'Archinect' (Url-50), 'Archdaily' (Url-51) ve 'Skyscraperpage' (Url-52), 'Skyscrapercity' (Url-53) sitelerinden alınan Norman Foster'ın mimarlığı ve Norman Foster Partners'in tasarımı olan 'Jameson House' üzerine olan tartışmalar incelenmiştir. Sonuçlar Çizelge 4.9'deki gibidir.

Kullanılan sıfatlar incelendiğinde Archinect ve Archdaily sitelerinde diğer iki siteden farklı olarak kullanılan 'farklı', 'ilgi çekici', 'endüstriyel', 'kişisel' sıfatları dikkat çekmektedir. Bu farklılık değerlendirme açısından yoğun bir veri sağlamamak ile birlikte; bir farklılık olduğu gözlemlenebilmektedir. Fakat bu tartışmalar kapsamında dikkat çeken asıl nokta sıfatlardan ziyade değerlendirme sırasında kullanılan kelimelerdir. Değerlendirmedeki öncelikler ve yaklaşımdaki farklılık bu kullanılan kelimeler ile birlikte ortaya çıkmaktadır. Terminolojik ve mimarlık terminolojisine ait olmadığı halde mimarların sıklıkla belirli tartışma ve anlatımlarda kullandıkları kelimeler kullanılmıştır.

Çizelge 4.8 : İnceleme-6 sonuçlar

archinect inceleme-6 sonuçları		skyscrapercity inceleme-6 sonuçları	
1. mimarlık (architecture)	21. gün (day)	1. mimarlık (architeccture)	21. dünya (world)
modern (modern)	mobilya (furniture)	bina (building)	güzel (beautiful)
geleneksel (traditional)	element (element)	eski (old)	sahte (fake)
aydınlatma (lighting)	yeni (new)	görünüş (look)	estetik (aesthetic)
ışık (light)	kültür (culture)	modern (modern)	futuristik (futuristic)
mekan (space)	ilgi çekici (intresting)	yeni (new)	mimari (architectural)
stil (style)	insanlar (people)	stil (style)	sebeup (reason)
iz (track)	boya (paint)	çağdaş (contemporary)	kombinasyon (combination)
tavan (ceiling)	masa (table)	yüzyıl (century)	bugun (today)
mimarlı (architectural)	örnek (example)	insanlar (people)	21inci (21st)
üst (top)	zemin (floor)	modernizm (modernism)	saf (pure)
büyük (grand)	renk (color)	geleneksel (traditional)	zamansız (timeless)
tasarım (design)	elit (elite)	taraf (way)	korunan (preserved)
tarihsel (historical)	yer (place)	hoş (nice)	güzellik (beauty)
doğru (right)	yüksek (high)	tarihi (historic)	zor (hard)
iç (interior)	tarihi (historic)	kötü (bad)	memnun edici (pleasing)
fotoğraf (photo)	atmosfer (atmosphere)	miras (heritage)	periyyot (period)
çağdaş (contemporary)	konforlu (confortable)	strüktür (structure)	cheap (ucuz)
kelime (word)	duvar (wall)	geçmiş (past)	yıl (year)
20. bina (building)	ölçek (scale)	20. şehir (city)	40. favori (favourite)

* en çok kullanılan kelimedenden en az kullanana doğru sıralanmıştır

= isimler
 = sıfatlar

Mimarların daha sıklıkla kullandıkları Archinect ve Archdaily sitelerindeki tartışmalarda terminolojik olarak ‘görünüş’, ‘peyzaj’, ‘strüktür’, ‘aydınlatma’, ‘konstrüksiyon’, ‘ölçek’ kelimeleri ve bunlara ek olarak terminolojik sayılmayan mimarlık formasyonu almış bireylerin sıklıkla kullandıkları ve söylemlerde farklılık yaratan; ‘kullanım’, ‘söylev’, ‘dil’, ‘kimlik’, ‘form’, ‘görünüş’, ‘bağlam’, ‘yaklaşım’, ‘geribildirim’, ‘araştırma’ kelimeleri kullanılmıştır.

Bu noktada kullanılan kelimelerdeki farklılaşma oldukça önemlidir. Belirlenen diğer iki sitedeki tartışmalarda bu kelimelere ortak olarak sadece ‘konstrüksiyon’ kelimesini görebilmekteyiz. Terminolojik olarak bu sitelerde farklı olarak ‘cephe’ kelimesi kullanılmıştır. ‘Peyzaj’ ve ‘aydınlatma’ kelimeleri de farklı girdilerin de hesaba katıldığını göstermektedir. Bunlara ek olarak asıl önemli nokta; terminolojik kelimelerden ziyade kullanılan diğer kelimeler bu söylem farkını ciddi bir şekilde ortaya koymasındır. ‘Form’ ve ‘görünüş’ kavramları yapıyı değerlendirirken kullanılan kavramlar olarak karşımıza çıkmaktadır. Bunun dışında değerlendirme ve yorumlama yapmak adına kullanılan ‘bağlam’, ‘dil’, ‘kimlik’, ‘yaklaşım’ gibi kelimeler, değerlendirmeler sırasındaki yaklaşımı da bize anlatmaktadır. Bu kelimelerin kullanımı mimarlığın kendi söylemini yaratmaktadır.

Çizelge 4.9 : Inceleme-7 sonuçlar

archinect-archdaily inceleme-7 sonuçları		skyscraperpage-skyscrapercity inceleme-7 sonuçları	
1. mimarlık (architecture)	21. kimlik (identity)	1. bina (building)	21. eski (old)
yapı (building)	partner (partner)	proje (project)	geliştirici (developer)
çalışma (work)	tasarım (design)	konstrüksiyon (construction)	plan (plan)
mimar (architect)	görünüş (view)	kule (tower)	aşağı (down)
araştırma (research)	hoş (pretty)	ev (house)	kısım (part)
mimari (architectural)	strüktür (structure)	gelişme (update)	üst (top)
iyi (good)	fikir (idea)	yeni (new)	ön (front)
proje (project)	form (form)	miras (heritage)	batı (west)
yeni (new)	görünüm (look)	şehir (city)	yeni (new)
kullanım (use)	endüstriyel (industrial)	iyi (good)	yapılı (built)
görüş (opinion)	bağlam (context)	cephe (facade)	uzun (long)
söylev (dissertation)	aydınlatma (lighting)	finanslama (financing)	sokak (street)
yorum (comment)	insanlar (people)	muthiş (great)	mahkeme (court)
farklı (different)	ölçek (scale)	park (parking)	zemin (floor)
ilgi çekici (interesting)	sanat (art)	tasarım (design)	yerleşim (residential)
kurumsal (corporate)	geribildirim (feedback)	çalışma (work)	küçük (small)
konstrüksiyon (construction)	kişisel (personal)	taraf (side)	alıcılar (buyers)
dil (language)	yerleşim (residential)	gelişme (development)	alacaklılar (creditors)
taraf (way)	yaklaşım (approach)	sağ (right)	muthiş (awesome)
20. ofis (office)	40. peyzaj (landscape)	20. hoş (nice)	40. iyi (well)

* en çok kullanılan kelimeden en az kullanana doğru sıralanmıştır

= isimler
 = sıfatlar

4.2.3 Sonuçların değerlendirilmesi

İnternet siteleri üzerinden yapılan bu çalışmada; toplamda yedi adet tartışma ve yapı üzerine değerlendirme incelenmiş ve mimarlık eğitiminin dil kullanımı üzerine olan etkisi araştırılmıştır. Siteler mimarların sıklıkla kullandıkları; ‘Mimarlıkforumu’, ‘Archdaily’, ‘Archinect’ ve kullanıcılarının çoğunluğu mimarlık formasyonu almayan insanlardan oluşan ve belirli bir kısıtlama olmadan sıklıkla paylaşımlarda bulundukları ve görüş bildirdikleri siteler olan ‘Wowturkey’, ‘Skyscraperpage’, ‘Skyscrapercity’ siteleri belirlenmiştir. İngilizce ve Türkçe paylaşımlardan oluşan çalışmada inceleme-1, inceleme-2, inceleme-3, inceleme-4 ve inceleme-5 Türkçe tartışmaların olduğu sitelerden, inceleme 6 ve inceleme 7 ise İngilizce paylaşımların olduğu sitelerden belirlenmiş ve böylelikle geniş bir kullanıcı profili elde edilmeye çalışılmıştır. Bu noktada yapılan konu ve yapı seçimleri; karşılaştırılmalı olarak değerlendirilecek sitelerde ortak olarak mevcut olan konu başlıklarından seçilmiştir. Böylelikle benzer konu ve yapılar üzerine yapılan yorumlar değerlendirildiği için sağlıklı bir değerlendirme ortamı sağlanmıştır. Seçimlerde konuların ve yapıların seçim önceliği veri çokluğuna göre yapılmış, konu ve binaların özellikleri dikkate alınmamıştır. Bina ve konu başlıklarının içerikleri bu noktada önem teşkil etmemektedir. Bu da veri toplanmasında tarafsız bir yaklaşım yaratmıştır.

Bu kapsamda yapılan çalışmalardan ilki olan inceleme-1 de kullanılan sıfatlarda ve kelimelerde farklılıklar gözlemlenmiştir. Bu farklılıklar çerçevesinde eğilim ve önceliklerin de değiştiğini gözlemleyebilmekteyiz. Bu açıdan inceleme-1 den istenen yönde sonuçlar alınmıştır. ‘Ekolojik’ sıfatı en çok kullanılan sıfat olarak karşımıza çıkmaktadır. Benzer sıfatların da kullanılmasına rağmen çıkan sonuçlarda çoğunluk öncelik ve değerlendirme kriterlerinin birbirinden farklılaştığını ve bu farklılaşmanın da dili değiştirdiğini gözlemleyebiliyoruz. ‘İyi’, ‘yanlış’ ve ‘olumlu’ kelimeleri de yapılan çözümler kapsamında yapılan yorumlara referans verdiğinden değerlendirmelerin bu kapsamda yapıldığı gözlemlenebilmektedir.

İnceleme-2 olarak isimlendirilen çalışma da beklenen yönde sonuçlar alınmıştır. Değerlendirmek için kullanılan sıfatlarda mimarların kullandığı sitelerdeki tartışmada ‘iyi’, ‘önemli’, ‘başarılı’ gibi sıfatlar kullanılmış; ‘güzel’, ‘çirkin’ vb. betimlemelerden ziyade başarı kavramı üzerinden bir değerlendirme yapılmıştır. Bunun dışında kullanılan kelimelerdeki değişimde bu noktada önemli bir sonuçtur. ‘Mekân’, ‘plan’, ‘dönüşüm’, ‘konut’, ‘çözüm’, ‘cephe’ kelimeleri mimarların sıklıkla

kullandıkları kelimeler olarak bu örnekte karşımıza çıkmaktadır. ‘Cephe’ kelimesinin kullanımına karşılık olarak mimarlık disiplini dışı kullanımının çok olduğu sitede bu ‘taraf’ kelimesi ile anlatılmıştır. Bu kullanım farklılığı terminolojik bilgi birikimi ile anlatılmak istenin farklı kelimeler ile anlatılmasına bir örnek olarak ortaya çıkmaktadır. Bu doğrultuda inceleme-2 kapsamında istenen sonuçlar alınmış kullanılan dilde farklılıklar gözlemlenmiştir.

İnceleme-3 kapsamında yapılan incelemede iki site arasında sıfat kullanımında dikkat çekici bir farklılık gözlemlenmemiştir. ‘Başarılı’ sıfatının kullanımı bu noktada da karşımıza çıkmaktadır. Bu incelemede gözlemlenen fark; sıfatlar dışında kullanılan kelimeler ile oluşan dildeki değişim ve bu değişimin kullanıcıların önceliklerini ortaya koymasıdır. Mimarlık forumundaki tartışmada, değerlendirilen projenin belirli yerlerinde kullanılan malzeme üzerinden bir tartışma ilerlemiş ve ‘tuğla’ kelimesi oldukça yüksek bir kullanıma sahip olmuştur. Buna ek olarak kullanılan ‘çevre’, ‘korkuluk’, ‘kaplama’, ‘malzeme’, ‘cephe’ ve ‘yaklaşım’ kelimeleri ile öncelik ve değerlendirme kriterleri algılanabilmektedir. Mimarlık eğitimiyle değerlendirme ve yargılama kriterleri değişmekte ve bu da dil kullanımıyla karşılıklı bir süreç olarak karşımıza çıkmaktadır. Kullanılan dil değişmekte ve değerlendirmeyi değiştirmekte, değerlendirme kriterleri değişmekte ve dili değiştirmektedir. Sıfat kullanımında dikkat çekici bir farka bu örnekte rastlanmamıştır. Fakat kullanılan diğer kelimeler çerçevesinde dildeki değişim gözlemlenebilmiştir.

İnceleme-4’ün sonucunda iki site arasında yapıları yorumlarken kullanılan sıfatlar arasında farklılıklar gözlemlenmiştir. Mimarlıkforumu kullanıcıları tarafından en çok ‘iyi’ sıfatını kullanmışlardır. Wowturkey’de ise en çok kullanılan sıfat ‘güzel’ olmuştur. ‘İyi’ sıfatı proje ve çözümlerin değerlendirilmesi çerçevesinde kullanılmaktadır. Buna ek olarak ‘peyzaj’, ‘kamu’ ve ‘mekân’ kelimeleri de Mimarlıkforumu kullanıcıları olan mimarlar tarafından kullanılan kelimeler olmuştur. Buna karşılık Wowturkey’de bu kelimelerin kullanımı gözlemlenmemiştir.

İnceleme-5 olarak adlandırılan incelemenin sonucunda; tartışma kapsamında kullanılan dilin değişimi gözlemlenmiştir. Kullanılan sıfatlar incelendiğinde ‘iyi’ sıfatının Mimarlıkforumu’nda bu incelemede de oldukça sık kullanıldığı gözlemlenmektedir. Wowturkey sitesindeki tartışma kapsamında en çok kullanılan

sıfat olarak ‘güzel’ kelimesi karşımıza çıkmaktadır ve ‘güzel’ kelimesi bu inceleme kapsamında Mimarlıkforumu’nda sıralamaya girememiştir.

Dil kullanımındaki farkın net bir şekilde gözlemlenebildiği bir sonuç ise; ‘amorf’ ‘gelişigüzel’ vb. sıfatların; ‘kabuk’, ‘yırtık’, ‘mekân’ kelimeleri ile birlikte Mimarlıkforumu’nun kullanıcıları olan mimarlar tarafından yapılan yorumlama ve değerlendirmede karşımıza çıkmasıdır. Bu noktada yapılan yapının formunun değerlendirilmesinde kullanılan bu sıfat ve kelimeler Wowturkey’de form değerlendirmesi sırasında karşımıza çıkmamaktadır. Yapının bu site kapsamında yapılan değerlendirmesinde, güncel hayattan bir nesne olan ‘peynir’ ile ilişkilendirilmiştir. Bu noktadaki fark oluşan söylemin ve kullanılan dilin birbirinden oldukça farklı bir noktada olduğunu anlamamızı sağlamaktadır. Bu noktada mevcut bilgi birikiminin kullanılan dile etkisi oldukça net bir şekilde görülebilmektedir. Terminolojik bilgi birikimine ek olarak ifade ediş şeklinin de değiştiğini gözlemleyebilmekteyiz. Bun farklara ek olarak bir kullarımdaki farklılık da dikkat çekicidir. Projenin işlevinden bahsederken kullanılan ‘terminal’ ve ‘otogar’ kelimelerinin kullanımı önemli bir noktadadır. Mimarlıkforumu’nda projenin işlevi anlatılırken terminal kelimesi kullanılmıştır. Fakat Wowturkey sitesinde bu kullarımdan daha fazla olarak ‘otogar’ kelimesi kullanılmıştır. Aynı yapıya, farklı adlandırmalar yapılmıştır. Bu noktada inceleme-5 kapsamında kullanılan dildeki değişim gözlemlenebilmiştir.

İnceleme-6 olarak isimlendirilen inceleme; İngilizce tartışma sitelerinden alınan tartışmalar üzerinden yapılmıştır. Çıkan sonuçlarda kullanılan kelime farkları gözlemlenmiştir. İki site arasındaki dikkat çeken fark; dönem ve akımları ifade ederken kullanılan modern-geleneksel, eski-yeni kelimelerinin kullanımı olmuştur. Mimarların çoğunlukla kullandıkları Archinect sitesinde ‘modern’ ve ‘geleneksel’ tabirleri kullanılırken, Skyscraperpage sitesindeki tartışmalarda ise dönem ve akımı ifade ederken ‘modern’ ve ‘geleneksele’ ek olarak ‘eski’ ve ‘yeni’ kavramlarının bu kavramlara nazaran daha sıklıkla kullanıldığı gözlemlenmiştir. Çalışma kapsamında detaylı olarak anlatılan diğer farklar ile birlikte, dil kullanımındaki farklar gözlemlenmiştir. Archinect sitesinde terminolojik tabilerin kullanıldığı gözlemlenmiştir. Terminolojik olarak kullanılan kelimelere ek olarak kullanılan sıfatlardaki değişimde gözlemlenmiştir.

İnceleme-7 olarak adlandırılan incelemenin ardından alınan sonuçlar dikkat çekici niteliktedir. Kullanılan sıfatlarda çok yoğun olmamak ile birlikte belirli değişimler olmuştur fakat bu çalışmada asıl önemli nokta sıfatlar dışındaki tanımlamalar için kullanılan kelimelerin seçimi ve değişimidir. Archinect, Archdaily sitelerinde Skyscraperpage Skyscrapercity sitelerinde olan tartışmalardan farklı olarak terminolojik kelimelere ek olarak mimarların tanımlama ve tartışmalarında ve ya söylemlerinde kullandıkları bir takım kelimelerin kullanılmış olması ve yoğun bir farklılaşma yaratmış olmasıdır. Bu noktada kullanımı önemli ve fark yaratır nitelikte görülen kelimeler; ‘kullanım’, ‘söylev’, ‘dil’, ‘kimlik’, ‘form’, ‘görünüş’, ‘bağlam’, ‘yaklaşım’, ‘geribildirim’ ve ‘araştırma’dır. Mimarların gerek kendi aralarında gerek ise projeleri değerlendirmeleri sırasında sıklıkla kullandıkları bu terimler diğer siteler olan Skyscraperpage ve Skyscrapercity sitelerinde karşılık bulamamıştır. ‘Form’ ‘görünüş’ kavramları yorumlama ve değerlendirme amaçlı kullanılırken; ‘kimlik’, ‘dil’, ‘bağlam’, ‘yaklaşım’, ‘geribildirim’ gibi kelimeler mimarlığın söylemini oluşturmaktadır. Bu noktada diğer sitelerde kullanılan dilden farklılaşmaktadır. Yorum ve eleştiri üretirken mimarlar; kendi jargonları ile bir söylem oluşturmaktadır. Bu noktada söylem ve dilin ilişkisi de önemli bir noktada durmaktadır. Söylem ve dilin sınırları Barthes’in de belirttiği gibi artık silikleşmiştir (Barthes,2015). Bu sebeple dilin değişiminin ve söylemin birbiri ile birlikte ilerlediğini söylemek doğru olacaktır. Mimarların kullandıkları bu kelimeler ile dilin değiştiği ve mimarların kelime seçimleri ile belirli bir söylem oluşturdukları söylenebilmektedir. Özelleşmiş bilgi söylemini de beraberinde getirmektedir (Foucault, 2014).

Bölümün sonuçlarını derlemek gerekirse; internet siteleri üzerinden yapılan Çalışma-2 kapsamında incelenen tartışmaların büyük bir çoğunluğundan beklenen yönde bir sonuç alınmıştır. Oldukça geniş bir veri olanağı sağlayan internet siteleri üzerinden; mimar ve mimarlık formasyonu almayan bireylerin arasındaki farkı algılamak üzere yapılan bu çalışmada; kullanılan dilin bilgi birikimi ile değiştiği gözlemlenebilmiştir. Kullanılan sıfatların değişimi çalışma kapsamında yapılan altı incelemede gözlemlenmiş sadece bir tanesinde baskın olarak nitelendirilebilecek bir değişim gözlemlenmemiştir. Buna ek olarak sıfatlar dışında kullanılan kelimelerde gerek terminolojik gerek ise tanımlama ve yorumlama için kullanılan kelimelerde incelemelerin hepsinde değişim gözlemlenmiştir. Sonuç olarak bu çalışma kapsamında kullanılan dilin mimarlık eğitimi ile değiştiği gözlemlenmiştir.

5.SONUÇLAR

Mimarlık eğitimi de özelleşmiş her eğitim gibi; mimarlık formasyonu alan bireylerde değişimler yaratmaktadır. Bu değişimlerin diğer eğitimlerin oluşturduğu etkilerden farklı bir etki olduğunu söylemek tezin motivasyonunu anlatmak açısından yararlı olacaktır. Terminolojik bilgilere ek olarak mimarlık eğitimi bir yaklaşım ve bakış açısı yaratmaktadır. Yaklaşım ve bakış açısı farkı; mimarların mimari tasarımları değerlendirirkenki kriterlerinde değişimler yaratmaktadır. Diğer eğitimlerden farklı olan strüktürel yapısından da kaynaklanan farklılıkta; stüdyo derslerinin etkisi oldukça büyük olmaktadır. Karşılıklı fikir paylaşımı üzerinden ilerleyen bu derslerde; öğrenciler edindikleri bilgilere ek olarak tasarlama sürecine etki eden bir düşünce yapısına sahip olmaktadır.

Bir mimari yapıyı deneyimlediğimizde ya da bu deneyimden farklı olmak ile birlikte; belirli temsilleri üzerinden bir mimari yapıyı değerlendirdiğimizde belirli yargılara sahip olunmaktadır. Mimari bir yapıyı değerlendirme noktasında, bu eğitimin etkisi yadsınamaz bir durumdur. Bu düşünce yapısının oluşmasının ardından mimarlık formasyonu alan bireylerde mimari yapılara olan yaklaşımlarında farklılıklar gözlemlenebilmektedir. Eğitimin etkisi ile oluşan bu düşünce yapısı çerçevesinde değerlendirme kriterleri ve öncelikler değişmekte ve yaklaşım farklılığı yaratmaktadır. Oluşan yaklaşım ve değerlendirme kriterlerindeki farklılaşma bireylerde benzer tasarımları başarılı buldukları bir eğilim gösterme ve kullanılan dilde değişimler olarak ortaya çıkmaktadır. Tez kapsamında bu yaklaşım ve eğilimdeki değişimler ile mimarlık eğitiminin ardından bireylerin kullandıkları dildeki değişimler incelenmiştir.

Tez kapsamında ilk olarak mimarlık eğitiminin mimari değerlendirme ve yaklaşıma olan etkisi incelenmiştir. İçinde bulunduğu yapıyı çevreyi anlama ve yorumlama eğiliminde olan bireyin bu yorumlama sırasında yaptığı değerlendirmede; eğitimin etkisi ile değişimler gözlemlenmektedir. Mimarlık eğitimi almış bireylerin bu noktada gerek değerlendirme gerek ise yapıları başarılı bulma konusunda benzer bir eğilim gösterdiklerini söylemek doğru olacaktır. Mimarlık formasyonu alan

bireylerde değerlendirmeler sırasında sadece görsele yönelik değerlendirmeler yapılmamaktadır. Bunun dışında kalan bulunduğu çevre ile uyum, malzeme kullanımı gibi konularda bir girdi olarak değerlendirme sürecine dâhil olmaktadır. Bu değişimler önceliklerin değişmesi ile de doğru orantılıdır. Değerlendirme ve eğilim kavramları incelendiğinde, mimarlık eğitiminin bu durumlar üzerine etkisi gözlemlenebilmektedir. Bir mimari yapıyı yorumlarken birey geçmiş bilgileri çerçevesinde değerlendirmekte ve bir yargıya varmaktadır. Bu yorumlama ve değerlendirme sırasında mimarlık eğitiminin yapısı gereği oluşturduğu düşünce şekli ve bilgi birikimi doğrudan bir etki yaratmaktadır. Kişi bu bilgiler ve düşünce sistemi çerçevesinde bir yargıya varmaktadır. Bu süreç geçmiş bilgi birikiminden bağımsız olarak gerçekleşmemektedir. Aksine bu bilgi birikimi ile birlikte ilerleyen bir algılama süreci oluşmaktadır. Gerek yorumlama gerek ise algılama sürecine direk olarak etki eden bu bilgi birikimi bireylerde belirli bir eğilim oluşturmaktadır. Eğilim ile anlatılmak istenen nokta mimarlık formasyonu almış bireylerin benzer mimari yapıları başarılı bulmaları ve belirli tasarımları olumlu değerlendirme yönünde bir yönelim göstermeleri olarak açıklanabilmektedir. Ve bu başarılı bulma durumu mimarlık eğitiminin etkisi ile şekillenmektedir. Mimarlık eğitiminin etkisi ile ikonik, salt görsele dayalı tasarımlardan ziyade; farklı girdileri de hesaba katan; rasyonel tasarımları başarılı bulma yönünde bir eğilim gözlemlenmektedir. Yapılan çalışmaların ardından mezuniyet seviyesindeki öğrencilerde; rijit ve topografya ile uyum açısından dikkat çeken tasarımlar başarılı bulunup, bu yönde bir eğilim gözlemlenirken, başlangıç seviyesi öğrencilerinde daha organik olarak tanımlanabilecek amorf tasarımlar başarılı bulunmuştur.

Bu incelemenin ardından mimarlık eğitiminin kullanılan dil üzerine olan etkisi incelenmiştir. Dil ile mimarlığın ilişkisi; mimarlığın her alanında karşımıza çıkmaktadır. Birbiri ile etkileşimli bir şekilde ilerleyen dil ve mimarlık; gerek eğitim sırasında, gerek tasarım sürecinde gerek ise temsil olarak birbiri ile ilişki içerisinde. Kullanılan dil mimarlık eğitimi süresince gelişmekte ve değişmektedir. Her eğitim gibi mimarlık eğitimi de belirli terminolojilerini beraberinde getirmektedir. Fakat burada önemli olan nokta mimarlık eğitiminin ardından bu terminolojik kelimelere ek olarak anlatım dilinde kullanılan kelimelerin seçimlerinde ve bağlamlarında farklılıklar olmasıdır. Dilde olan bu fark edilir değişim, bir söylem oluşturmaktadır. Bu etkinin sebeplerinden en önemlisi mimarlık eğitiminin yapısıdır.

Stüdyo derslerinin iletişime dayalı, fikir alışverişi üzerinden ilerleyen yapısı gereği terminolojik bilgilere ek olarak öğrencilerin ifade şekilleri ve kelime seçimleri de değişmektedir. Öğrenciler gerek yürütücüleri ile gerek ise kendi aralarında fikir alışverişinde bulunurken kullanılan dilde değişimler oluşmaktadır. Eğitimin etkisi ile değerlendirmedeki öncelikler değişmekte ve kullanılan dile de etkimektedir. Değişen sözel dil de mimarinin tasarım süreçlerine dahi etki etmektedir. Bu durum; karşılıklı bir süreç olarak ortaya çıkmaktadır. Kullanılan kelimelerdeki değişime ek olarak kelimelerin bağlamları da değişmektedir. Aynı kelimeler kullanılsa dahi anlatılmak istenende farklılıklar olmaktadır. Eğitimin etkisi ile kelimelerin anlamlarının altı dolmakta ve daha bilinçli bir şekilde kullanılmaktadırlar.

Tez kapsamında mimarlık eğitiminin ardından; oluşan eğilimi ve kullanılan dildeki değişimleri anlamak amacı ile yapılan iki adet alan çalışmasının ardından alınan sonuçlar anlatılanları desteklemektedir. İstanbul Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi başlangıç ve mezuniyet seviyesi öğrencilerini kapsayan Çalışma-1'in ardından; öğrencilerin mimari yapılara bakış açıları ve oluşan eğilimleri, dil ve dil kullanımındaki değişimler gözlemlenmiştir. Eğilimleri açısından sonuçlar incelendiğinde, bu noktanın gözlemlenmesi için sorulan iki sorudan ikisinde de beklenen yönde sonuçlar alınmıştır. Başlangıç seviyesi öğrencilerinin çoğunluğunun ilgi gösterdiği yapıya mezuniyet seviyesi öğrencileri aynı ilgiyi göstermemektedir. Beklendiği gibi başlangıç seviyesindeki öğrenciler daha şekilci yaklaşım olarak nitelendirebileceğimiz, amorf yapılara yönelmişlerdir. Mezuniyet seviyesinde ise bu durum daha farklı bir form arayışında karşımıza çıkmaktadır. Amorf yapılardan ziyade çevre ve topografya ile uyumlu yapılara yönelmişlerdir. Mimarlık eğitiminin etkisi ile farklı girdileri de hesaba katarak değerlendirme yapan mezuniyet seviyesi öğrencileri ile başlangıç seviyesi öğrencilerinin eğilimlerindeki farklılık gözlemlenmiştir. Aynı çalışma kapsamında kullanılan kelimelerde ve kullanılan kelimeleri bağlamında farklılıklar gözlemlenmiştir. Birbirinden farklı kelimelerin kullanılmasına ek olarak benzer olarak kullanılan kelimelerde de anlatılmak istenende farklılıklar oluşmaktadır. Kelimelerin bağlamı değişmektedir. Mezuniyet seviyesindeki bilgi ile kelimelerin ifade etmek istedikleri daha net olarak anlaşılmakta ve bu doğrultuda kullanılmaktadır. Örnek olarak; 'çevre ile uyum' kelime grubunu iki grup farklı tasarımlar için kullanmış ve ifade edilmek istenen değişmiştir. Eğitimin ilerlemesiyle kullanılan bu kelime grubu mezuniyet seviyesi

öğrencilerinde topografya ile ve mevcut çevre ile uyumlu tasarımlar için kullanılmıştır. Tez kapsamında yapılan ve internet siteleri üzerinden incelemelerden oluşan Çalışma-2 sonucunda beklenen şekilde sonuçlar alınmıştır. Mimarların sıklıkla kullandıkları sitelerdeki tartışmalar ile mimarlık disiplini dışındaki insanların genellikle kullandıkları sitelerdeki tartışmalar karşılaştırıldığında gerek kullanılan kelimelerde gerek ise betimlemelerde kullanılan sıfatlarda değişimler gözlemlenmiştir. Gerek mimarlık terminolojisinde yer bulan kelimelerin kullanımındaki değişim gerek ise terminolojik olmayan ve betimleme, tasarımları ve bileşenlerini ifade etmek için kullanılan kelimelerde de değişimler olduğu gözlemlenmiştir. İnternet siteleri kapsamında yapılan bu çalışma da tezin başlangıcında ön görülen farklılıklar gözlemlenmiştir.

Tez kapsamında anlatılan mimarlık eğitiminin mimari tasarımları değerlendirme ve bu değerlendirmeler sırasında kullanılan dile olan etkisinin anlaşılması; mimarlık eğitimini anlamak ve olası etkilerini gözlemlemek açısından oldukça önemlidir. Bu etkilerin anlaşılması daha efektif bir tasarım ortamı olarak geri dönüş oluşturabilmektedir. Mimari tasarımlara yaklaşımda oluşan benzer tasarımları başarılı bulma yönündeki eğilimin nasıl, ne yönde ve neden oluştuğunu irdelemek; tasarım süreçlerine ve sonuçlarına etkisini anlamak adına önemlidir. Bu etkinin tasarım sürecindeki karşılığı da benzer şekilde olmakta ve başarılı bulunan tasarımlar yönünde bir tasarım yapılmasını sağlamaktadır. Bir diğer önemli nokta olan mimarlık eğitiminin kullanılan anlatım diline yani sözel dile olan etkisidir. Mimarlık eğitiminin ardından mimarların kendi aralarında oluşturdukları bu yeni dil, kendi söylemini de beraberinde getirmektedir. Dildeki değişim tasarım süreçlerine de etkimektedir, tasarım süreçlerinin değişmesi de yine dilde yeni değişimler yaratmaktadır. Beraber ilerleyen bu değişimlerin ne yönde ve nasıl olduğunu anlamak da, tasarım sürecini ve tasarım ortamını anlamak adına önemli bir noktadır. Söylemin ve dilin çerçevesi sabit değil değişkendir. Bahsedilen bu değişkenlik durumu bazı noktalarda kendi söylemini yaratma sınırını aşarak, bu dili kullananlar arasında anlaşılması güç, özelleşmiş bir durum yaratmaktadır. Bu gibi durumların önlenmesi adına da dilin değişim süreçlerini anlamak yararlı olacaktır. Bu durumun iyi anlaşılması tasarım süreçlerine de ışık tutar niteliktedir. Gerek öğrenciler, gerek mimarlar açısından bu süreçlerin etkilerini bilmek; daha sorgulayıcı bir yaklaşım ile daha sağlıklı bir iletişim ortamı ve tasarım süreci oluşmasını sağlayabilmektedir.

KAYNAKLAR

- Akın, Ö.** (2001). *Cognition in Design Education* (ed. Charles Estman) Elsevier Science, Oxford, UK.
- Algı.** (t.y.). *Türk Dil Kurumu Büyük Türkçe Sözlük*. Alındığı tarih: 5.04.2015, adres: <http://tdk.gov.tr>
- Arnheim, R.** (2012). *Görsel Düşünme*, Metis Yayınları, İstanbul
- Atman, C.** (1999). *A comparison of freshman and senior engineering design processes. Design Studies. Sayı: 20- 2. Sf 131-152*
- Barthes R.** (2015). *Bir Deneme Bir Der: Eiffel Kulesi ve Açılış Dersi*, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul
- Berger J.** (2009). *Görme Biçimleri*, Metis Yayınları, İstanbul
- Demirkan, H. ve Demirbaş, O.** (2006). *Focus on the learning styles of freshman design students. Design Studies. Sayı: 29- 3. Sf 254-266*
- Danacı, H.** (2015). *Creativity and knowledge in architectural education. Procedia - Social and Behavioral Sciences. Sayı: 174. Sf 1309 ,1312*
- Dreyfus, H.** (2001). *On the Internet*, Routledge Press, London.
- Eastman, C.** (1999). *Special issue on Design Education. Design Studies. Sayı: 20-2. Sf 99-103*
- Eastman, C.** (2001). *Cognition in Design Education* (ed. Charles Estman) Elsevier Science, Oxford, UK.
- Erdoğan E., Akalin, A., Yildirim, K. Erdoğan, A.** (2010). *Students' evaluations of different architectural styles. Procedia Social and Behavioral Sciences. Sayı: 5. Sf 875-881*
- Foucault, M.** (2014). *Sonsuza giden dil*, Ayrıntı Yayınları, İstanbul
- Foucault, M.** (2014). *Bilginin Arkeolojisi*, Ayrıntı Yayınları, İstanbul
- Foucault, M.** (1994). *Kelimeler ve Şeyler*, İmge Kitapevi Yayınları, Ankara
- Foster, H.** (2012). *Tasarım ve Suç*, İletişim Yayınları, İstanbul
- Foster, H.** (2013). *Sanat Mimarlık Kompleksi Küreselleşme Çağında Sanat, Mimarlık ve Tasarımın Birliği*, İletişim Yayınları, İstanbul
- Gençosmanoglu, A. ve Nesor, S.** (2010). *Criticizing architectural education through abstraction. Procedia Social and Behavioral Sciences 9. Sayı: 9- 1. Sf 1335-1341*
- Kahvecioğlu, H.** (1998). *Mimarlıkta imaj: mekânsal imajın oluşumu ve yapısı üzerine bir model, (doktora tezi)*, İ.T.Ü. Fen Bilimleri Ens., İstanbul
- Manguel, A.** (2013). *Kelimeler Şehri*, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul

- Marcus, T. Ve Cameron D.** (2002). *The Words Between the Spaces*. Routledge, New York.
- Oxman, R.** (2003). *Think-maps: teaching design thinking in design education*. *Design Studies*. Sayı: 25- 1. Sf 63-91
- Öğrenme.** (t.y.). *Türk Dil Kurumu Büyük Türkçe Sözlük*. Alındığı tarih: 12.04.2015, adres: <http://tdk.gov.tr>
- Perception.** (t.y.). *Oxford Dictionary*. Alındığı tarih: 5.04.2015, adres: <http://www.oxforddictionaries.com/>
- Portzamparc, C. ve Sollers, P.** (2010). *Görmek ve yazmak*, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul.
- Rapoport, A.** (1977). *Human Aspects of Urban Form*, Pergamon Press, Oxford, New York.
- Roberts, A.** (2006). *Cognitive styles and student progression in architectural design education*. *Design Studies*. Sayı: 27- 2. Sf 167-181
- Rasmussen, S.** (2009). *Yaşanan Mimari*, Remzi Kitapevi Yayınları, İstanbul
- Rollo, May.** (2008). *Yaratma Cesareti*, Metis Yayınları, İstanbul.
- Sağocak, M.** (1999). *Mimarlığı anlama ve yorumlama bağlamında kavramsal bir model,(doktora tezi),İ.T.Ü. Fen Bilimleri Ens., İstanbul*
- Snodgrass, A. Richard, C.** (2006). *Interpretation in Architecture Design as a way of thinking*, Routledge, Madison Ave, New York.
- Şentürer A.** (2004). *Mimarlıkta estetikte tasarımda eğitimde eleştirel yaklaşım*, Yapı-Endüstri Merkezi Yayınları, İstanbul
- Yıldırım, T. ve Yavuz, A ve Kırıcı, N.** (2012). *Experience of traditional teaching methods in architectural design education: "mimesis technique"* *Procedia - Social and Behavioral Sciences*. Sayı: 51- 3. Sf 2234-238
- Yürekli F, A.** (2010). *Mimarlık Mimarlığımız*, Yapı-Endüstri Merkezi Yayınları, İstanbul
- Yürekli, İ. ve Yürekli, H.** (2004) *Mimari tasarım eğitiminde enformellik. İtü Dergisi*. Sayı: 1. Sf 53-62
- Yücel, A.** (1999). *Mimarlıkta Dil ve Anlam*, Çizgi Basım Yayın, İstanbul
- Yorumlama.** (t.y.). *Türk Dil Kurumu Büyük Türkçe Sözlük*. Alındığı tarih: 7.04.2015, adres: <http://tdk.gov.tr>
- Wallace, P.** (1999). *The Psychology of the Internet*, Cambridge University Press, Cambridge, United Kingdom.
- Url-1** <<http://www.visualthesarus.com>>, alındığı tarih: 12.04.2015
- Url-2** <<http://www.archdaily.com/search/projects>>, alındığı tarih: 01.01.2014
- Url-3** <<http://sornmagazine.com/louis-khan-architecture/>>, alındığı tarih: 12.03.2014
- Url-4** <<http://www.zaha-hadid.com/architecture/thyssenkrupp-headquarters/>>, alındığı tarih: 12.03.2014

- Url-5** <<http://www.stevenholl.com/project-detail.php?id=39>>, alındığı tarih: 13.03.2014
- Url-6** <<http://www.oma.eu/projects/2013/ssi-towers/>>, alındığı tarih: 11.03.2014
- Url-7** < <http://www.archdaily.com/448774/heydar-aliyev-center-zaha-hadid-architects>>, alındığı tarih: 12.04.2014
- Url-8** <<http://www.newyorkpanorama.com/blog/wp-content/uploads/2010/01/2010-01-guggenheim-2000.jpg>>, alındığı tarih: 10.03.2014
- Url-9** < <http://www.zaha-hadid.com/architecture/abu-dhabi-performing-arts-centre/>>, alındığı tarih: 13.03.2014
- Url-10** <<http://www.nikolaskoenig.com/architecture/>>, alındığı tarih: 12.03.2014
- Url-11** <<http://www.mimarizm.com/kentintozu/Makale.aspx?id=2511&sid=2509>> , alındığı tarih: 08.02.2014
- Url-12** <https://archkiosk.files.wordpress.com/2013/08/img_8263.jpg>, alındığı tarih: 22.09.2014
- Url-13** <<http://designdautore.blogspot.ca/2013/05/piano-house-in-china.html>>, alındığı tarih: 22.09.2014
- Url-14** <<http://www.archdaily.com/tag/lawrenceburg>>, alındığı tarih: 22.09.2014
- Url-15** < <http://www.archdaily.com/489026/neubau-parkhaus-sma-hhs-planer-architekten-ag>>, alındığı tarih: 19.09.2014
- Url-16** <http://www.zaha-hadid.com/architecture/regium-waterfront/?doing_wp_cron>, alındığı tarih: 19.04.2014
- Url-17** <<http://www.archdaily.com/529781/les-quinconces-cultural-center-babin-renaud>>, alındığı tarih: 22.09.2014
- Url-18** <<http://www.archdaily.com/506090/antony-multisports-complex-archi5-associated-with-tecnova-architecture>>, alındığı tarih: 22.09.2014
- Url-19** <<http://www.archdaily.com/489742/zhongxun-times-10-design>>, alındığı tarih: 22.09.2014
- Url-20** <<http://www.archdaily.mx/mx/623945/casa-rocas-studio-mk27-57studio>>, alındığı tarih: 11.10.2014
- Url-21** <<http://www.archdaily.com/555446/theatre-de-stoep-unstudio>>, alındığı tarih: 11.10.2014
- Url-22** <<http://www.archdaily.com/552770/tianjin-riverside-66-kohn-pedersen-fox>> , alındığı tarih: 11.10.2014
- Url-23** <<https://www.kimbellart.org/architecture/piano-pavilion/renzo-piano>> , alındığı tarih: 22.09.2014

- Url-24** <<http://www.dezeen.com/2014/10/03/ecdm-architectes-housing-apartments-wavy-balconies/>>, alındığı tarih: 11.10.2014
- Url-25** <<http://www.archdaily.com/545543/house-thommy-nissen-and-wentzlaff-architekten>>, alındığı tarih: 18.09.2014
- Url-26** <<http://www.nytimes.com/2011/01/31/arts/design/31holl.html>>, alındığı tarih: 01.10.2014
- Url-27** <<http://www.iiarquitectos.com/2014/05/jovenes-arquitectos-portugueses-se.html>>, alındığı tarih: 11.10.2014
- Url-28** <<http://www.zaha-hadid.com/architecture/abu-dhabi-performing-arts-centre/>>, alındığı tarih: 22.09.2015
- Url-29** <<http://www.archdaily.com/547713/dear-jingumae-builidng-amano-design-office>>, alındığı tarih: 11.10.2015
- Url-30** <<http://v2.arkiv.com.tr/p9392-ykb-bankacilik-akademisi.html>>, alındığı tarih: 12.10.2015
- Url-31** <<http://www.zaha-hadid.com/architecture/dongdaemun-design-park-plaza/>>, alındığı tarih: 12.10.2014
- Url-32** <<http://www.selserschaefer.com/our-work/all/ahct-hardesty-arts-center#>>, alındığı tarih: 22.09.2014
- Url-33** <<http://www.archdaily.com/542460/joinville-house-una-arquitetos>>, alındığı tarih: 23.09.2014
- Url-34** <<http://www.10design.co/shizimen-central-business-district>>, alındığı tarih: 12.10.2014
- Url-35** <<http://www.archdaily.com/551715/amchit-residence-blankpage-architects>>, alındığı tarih: 11.10.2014
- Url-36** <<http://www.mimarlikforumu.com/showthread.php?t=13389>>, alındığı tarih: 10.06.2015
- Url-37** <<http://wowturkey.com/forum/viewtopic.php?t=3713&start=0>>, alındığı tarih: 10.06.2015
- Url-38** <<http://www.mimarlikforumu.com/showthread.php?t=9602>>, alındığı tarih: 10.06.2015
- Url-39** <<http://wowturkey.com/forum/viewtopic.php?t=35749>>, alındığı tarih: 10.06.2015
- Url-40** <<http://wowturkey.com/forum/viewtopic.php?t=52960>>, alındığı tarih: 10.06.2015
- Url-41** <<http://www.mimarlikforumu.com/showthread.php?t=7408>>, alındığı tarih: 11.06.2015
- Url-42** <<http://wowturkey.com/forum/viewtopic.php?t=22157&start=0>>, alındığı tarih: 11.06.2015
- Url-43** <<http://www.mimarlikforumu.com/showthread.php?t=10817>>, alındığı tarih: 11.06.2015
- Url-44** <<http://wowturkey.com/forum/viewtopic.php?t=21205>> alındığı tarih: 11.06.2015

- Url-45** <<http://www.mimarlikforumu.com/showthread.php?t=19796>>, alındığı tarih: 13.06.2015
- Url-46** <<http://wowturkey.com/forum/viewtopic.php?t=57651&start=0>>, alındığı tarih: 13.06.2015
- Url-47** <<http://archinect.com/forum/thread/123433913/traditional-or-modernism>>, alındığı tarih: 14.06.2015
- Url-48** <<http://archinect.com/forum/thread/81246517/are-you-into-modernism-or-do-you-also-like-historical-architectural-styles>>, alındığı tarih: 14.06.2015
- Url-49** <<http://www.skyscrapercity.com/showthread.php?t=1010827>>, alındığı tarih: 14.06.2015
- Url-50** <<http://archinect.com/forum/thread/55423853/norman-foster-s-architecture-what-do-you-think-of-it>>, alındığı tarih: 15.06.2015
- Url-51** <<http://www.archdaily.com/204699/jameson-house-foster-partners>>, alındığı tarih: 15.06.2015
- Url-52** <<http://forum.skyscraperpage.com/showthread.php?t=170823>>, alındığı tarih: 15.06.2015
- Url-53** <<http://www.skyscrapercity.com/showthread.php?t=514723>>, alındığı tarih: 15.06.2015

EKLER

EK A: Uygulanan Çalışma

EK A

Bir mimari tasarımda önem verdiğiniz özellikleri birkaç kelimedenden oluşacak şekilde sırası ile yazarmısınız ?

Mimari tasarım anlayışınıza en yakın hissettiğiniz tasarımı seçer misiniz?

Mimarlığın toplumdaki yeri konusunda en önemli gördüğünüz yön nedir?

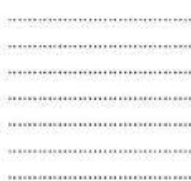
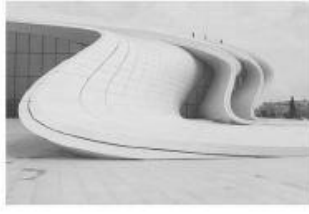
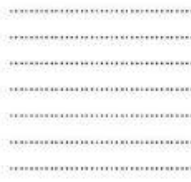
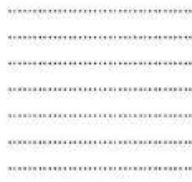
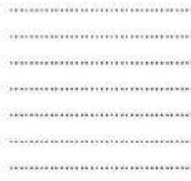
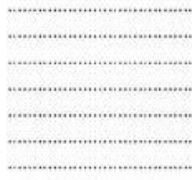
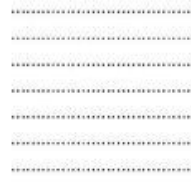

Aşağıda verilen tasarımları en yüksek puan beş (5) en düşük puan bir (1) olacak şekilde puanlandırınız. Aralarından başarılı ve tasarım anlayışınıza yakın bulduğunuz tasarımları belirterek, birkaç kelimedenden oluşacak şekilde yanlarında belirlenen alanlara nedenlerini yazınız.

ÖZGEÇMİŞ

Ad Soyad: Ceren Çelik

Doğum Yeri ve Tarihi: İstanbul, 25.10.1990

E-Posta: celikcrn@gmail.com

Lisans: İstanbul Teknik Üniversitesi İç Mimarlık